

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101007/B/2020/421000161868

**ZHODNOCOVANIE KAPITÁLU PROSTREDNÍTVOM
INVESTOVANIA DO NUMIZMATICKÝCH MINCÍ**

Bakalárska práca

2020

Dominika Tučeková

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

ZHODNOCOVANIE KAPITÁLU PROSTREDNÍCTVOM
INVESTOVANIA DO NUMIZMATICKÝCH MINCÍ

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra bankovníctva a medzinárodných financií

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Jana Kotlebová, PhD.

Bratislava 2020

Dominika Tučeková

Čestné vyhlásenie

Čestne prehlasujem, že bakalársku prácu som vypracovala samostatne a uviedla som všetku použitú literatúru uvedenú v závere práce.

Dominika Tučková

Pod'akovanie

Veľká vďaka patrí vedúcej bakalárskej práce doc. Ing. Jane Kotlebovej, PhD. za poskytnutie cenných rád a odborných pripomienok.

ABSTRAKT

TUČEKOVÁ, Dominika: *Zhodnocovanie kapitálu prostredníctvom investovania do numizmatických mincí*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; katedra bankovníctva a medzinárodných financií. – Vedúca záverečnej práce: doc. Ing. Jana Kotlebová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2020, 55 s.

Cieľom bakalárskej práce je vyhodnotiť, do akej miery sú numizmatické mince vhodné aktívum na zhodnotenie kapitálu. Práca pozostáva z piatich kapitol. Obsahuje 4 grafy, 6 schém a 2 prílohy. V prvej kapitole charakterizujeme nielen numizmatiku, ale aj vývoj peňazí od počiatkovej formy až po peniaze v dnešnom slova zmysle. Ďalej sa v tejto kapitole venujeme názorom odborníkov na zhodnocovanie finančných prostriedkov investovaním do numizmatických mincí. V práci sa osobitne venujeme Keltskému obdobiu. V nasledujúcich dvoch kapitolách sa venujeme cieľu záverečnej práce a rozoberáme jednotlivé metódy. Vo štvrtej kapitole analyzujeme vývoj ceny vybraných keltských mincí a rovnako aj vývoj 10 ročného vládneho dlhopisu USA a indexu S&P 500. Posledná kapitola prináša záver práce. Potvrdzujeme, že investovanie do numizmatických mincí je vzhľadom na očakávanie výnosu skôr dlhodobější investíciou.

Kľúčové slová: numizmatika, Kelti, keltské mince, zhodnocovanie kapitálu

ABSTRACT

TUČEKOVÁ, Dominika. *Capital Appreciation through Investments in Numismatic Coins*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy. Department of Banking and International Finance. – Thesis Supervisor: assoc. prof. Ing. Jana Kotlebová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2020, 55 pp.

The aim of bachelor thesis is evaluating in what measure are numismatic coins suitable assets for capital Appreciation. The thesis is divided into 5 chapters. It includes 6 graphs, 6 charts and 2 attachments. In the first chapter we characterize not only numismatics, but also how money have been developed from history beginning to nowadays. In this chapter we also analyze the opinions of experts for evaluating financial funds which were investing into numismatic coins. In the thesis we separately describe Celtic period. In the next two chapters we are focused on the aim of bachelor thesis and we also analyze individual methods. In the fourth chapter we analyze progress of selected celtic coins and also progress of ten – year governing bond from USA and index S&P 500. The last chapter is focused on conclusions of this issues. We confirm that investing into numismatic coins in regard of issuable profit is more likely longer – term investment.

Key words: numismatics, Celts, celtic coins, capital Appreciation

Obsah

Úvod.....	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	10
1.1 Numizmatika a zhodnocovanie kapitálu	10
1.2 Vývoj peňazí	11
1.3 Zhodnocovanie kapitálu prostredníctvom investovania do numizmatických mincí.....	16
1.4 Keltské obdobie	21
1.4.1 História Keltov	21
1.4.2 Mincový systém Keltov	23
1.5 Prehľad štúdií o zhodnocovaní kapitálu investovaním do mincí v porovnaní s CP	30
2 Cieľ práce	33
3 Metodika práce a metódy výskumu.....	34
4 Výsledky práce.....	35
4.1 Tetradrachma - typ Veľký Bysterec	35
4.2 1/24 statér – typ Athéna Alkis	40
4.3 Vývoj výnosu 10 ročného vládneho dlhopisu USA a indexu S&P 500.....	43
4.3.1 10 ročný vládny dlhopis USA.....	43
4.3.2 Akciový index S&P 500.....	45
5 Diskusia	48
Záver	49
Zoznam použitej literatúry	52

Úvod

„Filozofia bohatých a chudobných je takáto. Bohatí investujú svoje peniaze a minú to, čo im zostane. Chudobní minú svoje peniaze a investujú to, čo im zostane.“

Robert Kiyosaki

Téma bakalárskej práce znie „*Zhodnocovanie kapitálu prostredníctvom investovania do numizmatických mincí*“. Numizmatika je považovaná za pomocnú vedu historickú. Nezaoberá sa len kovovými platidlami, ale aj modernými platobnými prostriedkami, medailami a účelovými známkami. Numizmatické mince sú vzácne a cenné mince, ktoré sú razené prevažne zo zlata a striebra. Zbieranie vzácných mincí prináša numizmatikovi nielen výnos, ale prostredníctvom mincí poznáva spôsob ako ľudia žili, čím sa živili, aký používali mincový systém a akí boli panovníci v konkrétnych obdobiach. Len poznaním minulosti, môžeme ovplyvniť svoje správanie v prítomnosti a budúcnosti.

Existuje veľa možností ako môže investor zhodnotiť svoje peňažné prostriedky. Investovanie do vzácných mincí je jednou z týchto možností. Treba si však uvedomiť, že takáto investícia nie je pre každého. Niektorí uprednostnia investovanie do štátnych dlhopisov alebo iných foriem CP. Avšak pred každou investíciou je dôležité, investovať len tie prostriedky, ktoré v dlhšom časovom období nebude investor potrebovať.

V práci sa snažíme pomocou teoretických poznatkov a analytickej metódy poukázať na jednu z alternatív ako môže človek zhodnotiť svoje úspory. Cieľom bakalárskej práce je vyhodnotiť, do akej miery sú numizmatické mince vhodné aktívum na zhodnotenie kapitálu. Prvá kapitola je zameraná na numizmatiku a na jednotlivé formy peňazí. Ďalej sme si priblížili názory niektorých odborníkov na zhodnocovanie finančných prostriedkov do vzácných mincí. A na záver tejto kapitoly sme si vybrali konkrétne, historické obdobie, ktoré sme sa snažili priblížiť. V empirickej časti sme pozorovali za dlhšie časové obdobie vybrané mince, zároveň sme sledovali aj výnosy 10-ročných vládnych dlhopisov USA a akciového indexu v USA. Záver práce prináša hodnotenie, ako sa správa investícia do numizmatickej mince v porovnaní s investíciou na vybranom segmente kapitálového trhu.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Numizmatika a zhodnocovanie kapitálu

Numizmatika patrí medzi pomocné historické vedy. „Predmetom skúmania numizmatiky sú mince a ďalšie platobné prostriedky, ako aj minciam podobné predmety (od prvotných predmonetárnych platidiel cez žetóny, početné peniaze, papierové platidlá, končiac medailami).¹ Začiatky svetovej a slovenskej numizmatiky sú úzko prepojené so zbieraním mincí a medailí. Nadobúdanie vzácnych mincí bolo už od dávnych čias finančne veľmi nákladné, z toho dôvodu sa mu venovali len najbohatší predstavitelia spoločnosti – panovníci. Zbierky poznáme súkromné a verejné. Verejné zbierky zabezpečujú univerzity, múzea a gymnázia. Rozsiahle súbory numizmatických pamiatok sa nachádzajú v Anglicku, Francúzsku, v cárskom Rusku, Uhorsku či v Nemecku.²

V minulosti bola numizmatika väčšinou priradovaná medzi tzv. pomocné vedy historické, pričom teraz vedci dospeli k názoru, že numizmatika je pre históriu veľmi dôležitá. Numizmatická veda sa teda zaoberá mincami a platidlami, resp. peňažnými znakmi. V najužšom a pôvodnom slova zmysle len kovovými platidlami, teda mincami. V širšom slova zmysle sa numizmatika zaoberá aj ďalšími platidlami, teda predovšetkým papierovými, eventuálne predmincovými platidlami či modernými platobnými prostriedkami (napr. platobné karty). V najširšom slova zmysle sa numizmatika zaoberá aj ďalšími predmetmi, ako sú medaily, účelové známky či žetóny, ktoré sa minciam podobajú a ktoré sa z mincí vyvinuli. Pojem numizmatik v tomto slova zmysle zahŕňa vedca-historika zaoberajúceho sa numizmatikou. V každom prípade platí, že človek, ktorý sa chce považovať za numizmatika, by nemal byť len zhromažďovateľom mincí, ale mal by o minciach predovšetkým niečo vedieť.³

Numizmatika sa dá chápať aj ako záchrana jednotlivých numizmatických pamiatok prostredníctvom rôznych spoločností, múzeí a rôznych zberateľov. Význam numizmatikov pre historickú vedu je pomerne veľký. Štúdium mincí nám prináša poznatky o konkrétnych historických miestach, kde tieto mince platili. Štúdiom mincových nálezov a ich zložením

¹HUNKA, J. Slovenská numizmatika XVII, NUMIZMATIKA NA SLOVENSKU. Nitra: Národný numizmatický komitet Slovenskej republiky a Archeologický ústav SAV v Nitre, 2007. ISBN 978-80-88709-97-8.

²HUNKA, J. Slovenská numizmatika XVII, NUMIZMATIKA NA SLOVENSKU. Nitra: Národný numizmatický komitet Slovenskej republiky a Archeologický ústav SAV v Nitre, 2007. ISBN 978-80-88709-97-8.

³FROUZ, P. Sbírame mince a bankovky. Praha: Dokořan, 2015. 224s. ISBN 978-80-7363-694-4.

sa dozvedáme tiež o medzinárodnom obchode v dávnych dobách. Nezastupiteľný význam numizmatiky sa tradične ilustruje na príklade, kedy napríklad podobu niektorých rímskych cisárov nepoznáme z iných prameňov ako práve z ich portrétu na rímskych minciach.⁴

Medzi veľmi dôležitú úlohu numizmatiky zaradíme detailný opis a zobrazenie rôznych platobných prostriedkov (verzia všeobecných a výberových mincí, žetónov či bankoviek). Numizmatika tak nielenže zhromažďuje prehľad významných vydavateľov ich emisie mincí, ale hlavne vysvetľuje jednotlivé obchodné vzťahy v určitých spoločnostiach ako vnútroštátne a medzinárodné obchodné kontakty, kúpnu silu a skutočnú hodnotu mincí a rôzne sociálne postavenie účastníkov výmeny.

Zmyslom numizmatiky je poznať mince, súvislosti s historickým vývojom, spôsob ich vydávania, výroby, rozdeľovania a vývojom spoločnosti. Iba tak vieme rozvíjať súčasnosť, ak pochopíme minulosť.

Numizmatiku môžeme deliť na 2 skupiny:

- všeobecná – opisuje nám vonkajšie charakteristické a numizmatické objekty ako napríklad tvar, hrúbku, veľkosť alebo materiál,
- špeciálna – možno ju chápať z viacerých kritérií a to podľa oblasti (platidlá antického Grécka, Ríma, Slovenska, Čiech), podľa systematického členenia (antické, stredoveké, novoveké, moderné, súčasné), či podľa vydavateľa (cisárske, kráľovské, pápežské).

1.2 Vývoj peňazí

Ak by sme začali od začiatku, tak v praveku ľudia nepotrebovali žiadne peniaze. Tovar, ktorého mali prebytok najprv rozdávali medzi ostatných členov rodiny a neskôr ho ponúkali ostatným členom spoločnosti. V stredoveku sa zaviedol výmenný obchod. Avšak tento obchod bol veľmi nepraktický a bolo ťažké dosiahnuť vzájomne prijateľný obchod pre obidve zúčastnené strany. Tým, že bolo ťažké dosiahnuť súlad v názoroch, tak zaviedli všeobecný ekvivalent a podľa toho sa odvíjala cena iných tovarov. Tak vlastne spontánne vznikli prvé peniaze. Všeobecný ekvivalent bol stanovený v rôznej podobe, používali sa napríklad kožušiny, mušle, zlaté nugety, polodrahokamy či dobytok.⁵

S najväčšou pravdepodobnosťou prvými vynálezcami peňazí v dnešnom slova zmysle boli Číňania, ktorí pomocou bronzu začali odlievať a vytvárať napodobeniny každodenných predmetov ako nože, stoličky a množstvo ďalších vecí. Tieto odliatky slúžili

⁴ FROUZ, P. *Sbírame mince a bankovky*. Praha: Dokořan, 2015. 224s. ISBN 978-80-7363-694-4.

⁵ FROUZ, P. *Sbírame mince a bankovky*. Praha: Dokořan, 2015. 224s. ISBN 978-80-7363-694-4.

ako prepočítavacia hodnota pre reálne tovary. V tej dobe ešte ani Egypťania nepoznali peniaze v dnešnom ponímaní.

Podľa názoru gréckeho dejepisca Hérodotosa bol prvým vynálezcom mincí kráľ Kroes. V 7. storočí pred n.l. dal do obehu prvé mince – statery. Tieto statery sa skladali zo zlata a striebra. Tu sa aj vďaka zloženiu týchto dvoch kovov, objavil prvý bimetalistický systém.⁶

V 6. storočí pred n.l. sa razba rozšírila najmä na územie Grécka. Na tomto území sa rozlišujú tri modely gréckeho mincovníctva:

- „Doba archaická – obdobie od vzniku prvých mincí až do roku 480 pred n.l. - tieto mince boli hrubšieho typu
- Klasické mince – od 480 – 323 pred n.l. – v tomto období dosiahlo mincovníctvo umelecký vrchol
- Neskoré helenistické mince – datuje sa to smrťou Alexandra III. Veľkého v roku 31 pred n.l. – zlaté statery Alexandra III. Veľkého a Filipa II.“⁷

Pre naše územie je dôležitá aj histografia keltských mincí. Kmene Keltov obsadili v 2. polovici 1. tisícročia pred. n.l. mnoho európskych krajín. Zaoberali sa razbou zlatých a strieborných mincí. Významná je najmä razba tetradrachmy typu *Biatec*, ktorá sa našla na území Slovenska z obdobia 1. storočia pred n.l.

Okolo roku 550 pred n.l. sa rozvíjalo mincovníctvo na území Ríma. Rimania pomocou bronzu vytvárali tabuľky s motívom kráčajúceho býka. Postupom času vymenili bronzové tabuľky za bronzové kotúčky, ktoré už pripomínali peniaze v dnešnom slova zmysle. Postupom času začali Rimania raziť zlaté, strieborné a bronzové mince. Avšak do obehu sa dostávali mince z medi a mosadze z dôvodu ich nízkej nominálnej hodnoty.⁸ „Rímske mince sa delili na:

- mince rímskej republiky – bronzové mince, rímske denáre a prvá zlatá rímska minca -aureus
- mince rímskeho cisárstva – cisár mal ako jediný právo raziť zlaté a strieborné mince a úlohou senátu bolo vydávať mince z ostatných kovov“⁹

S rozpadom rímskeho impéria vznikli problémy aj s mincovníctvom. Začali sa viac

⁶ KOTLEBOVÁ, J. – SOBEK, O. 2007. *Menová politika : stratégie, inštitúcie a nástroje*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. s. 11-12. ISBN 978-80-8078-092-0.

⁷ KOTLEBOVÁ, J. – SOBEK, O. 2007. *Menová politika : stratégie, inštitúcie a nástroje*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. s. 11-12. ISBN 978-80-8078-092-0.

⁸ KOTLEBOVÁ, J. – SOBEK, O. 2007. *Menová politika : stratégie, inštitúcie a nástroje*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. s. 11-12. ISBN 978-80-8078-092-0.

⁹ KOTLEBOVÁ, J. – SOBEK, O. 2007. *Menová politika : stratégie, inštitúcie a nástroje*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. s. 13-14. ISBN 978-80-8078-092-0.

používať mince z bronzu a medi, ktorými sa financovali bežné potreby, avšak dane sa museli platiť so striebornými alebo zlatými mincami.

V stredoveku sa razili viaceré typy mien. Medzi rokmi 1000 – 1100 Štefan I. začal s razbou vlastných mincí – denárov typu Lancearegis, ktoré boli znakom jeho moci, prestíže a vyspelosti kresťanstva. V období vlády Štefana I sa razili mince podľa karolínskeho mincového systému. Predpokladá sa, že peniaze Štefana I. boli razené zo striebra z neskoršieho banskoštiavnického revíru. Ondrej I. sa priblížil k razbe Štefana I. a prevzal aj vzory jeho mincí. Ondrej I. razil poldenáre, ktoré sú najčastejšie objavenými mincami na Slovensku. Vláda Ladislava I. trvala od roku 1077 do 1095. Za jeho vlády došlo k centralizácii štátnej moci. Mladšiemu bratovi Lampertovi udelil titul vojvodu. Síce mu udelil titul vojvodu, ale nemal výkonnú moc a nemal ani svoje vojsko. Za jeho vlády sa začali používať nové hmotnostné a počtové jednotky – marky. Koloman patrí k najvýznamnejším uhorským panovníkom 11. a 12. storočia. Jeho mincovníctvo priniesol prechod od denárov ťažšieho metrologického základu cez stredné denáre k denárom s malým priemerom. Na Slovensku sa Kolomanove mince objavili v 2 formách: ako nálezy a ako súčasť pokladov. Vláda Arpádovcov trvala do začiatku 14. storočia, kedy v roku 1301 zomrel Ondrej III.¹⁰

Po smrti Ondreja III. nastala vláda Anjouovcov, ktorá trvala od roku 1301 až po 1526. Uhorský kráľ Karol Róbert začal raziť prvé uhorské mince zo zlata – florény. Mince boli inšpirované florentskými mincami. Nasledujúci rok vznikli strieborné uhorské groše. Tieto mince začali raziť s cieľom odstrániť české groše z ich obehu. Objavila sa bimetalistická mincová sústava, ktorá trvala do konca stredoveku.

Nepriaznivá hospodárska situácia na začiatku 16. storočia prispela k razbe veľkých strieborných mincí – toliarov. Razba týchto mincí prebiehala v kremnickej mincovni. V roku 1762 nastala významná zmena v peňažnej sústave, keď sa do obehu dostali papierové peniaze. Papierové peniaze boli nekryté štátne dlhopisy vydávané Viedenskou bankou.

V roku 1857 uzavreli Rakúsko, Lichtenštajnsko a Nemecko dohodu o vytvorení spoločnej striebornej meny. Mena sa skladala z dvoch úrovní. Prvá úroveň bola spoločná pre všetkých členov. Naopak tá druhá bola stanovená pre vnútorný peňažný trh.

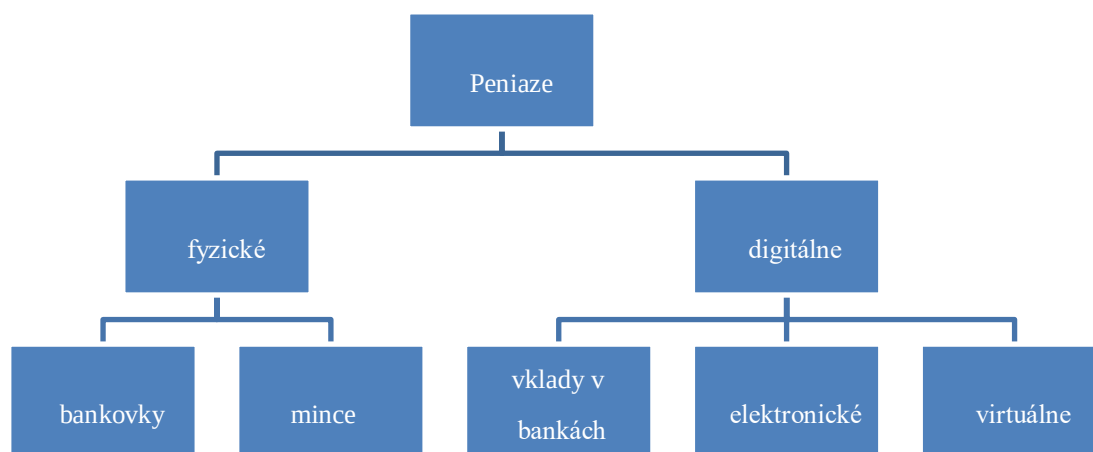
¹⁰ HUNKA, J. MINCE ARPÁDOVCOV Z ROKOV 1000 – 1301 : *Ich podiel na vývoji hospodárstva*. [elektronický zdroj]. Nitra : archeologický ústav SAV Nitra, 2013. 15- 70 s. [cit. 2020-04-25]. ISBN 978-80-89311-50-5.

Dostupné na: http://www.cevnad.sav.sk/aktivita_1_1/Hunka_Jan_-_Mince_Arpádovcov_z_rokov_1000-1301.pdf

Po rozpade Rakúsko-Uhorska vznikla v roku 1919 Československá republika. V októbri 1920 zaviedli spoločnú menu – korunu československú. Mena sa skladala z 1, 5, 10, 20, 50, 100, 500, 1000 a 5000 Kč. O pár rokov neskôr v roku 1939 vznikol nový štátny útvar – Slovenský štát. V apríli 1939 uzavrela SR zmluvu s Nemeckom a vznikla slovenská mena – koruna slovenská (Ks). V roku 1945 bolo cieľom menovej reformy zjednotiť menu na Slovensku, v Čechách a na Morave a tým odstrániť prebytok obeživa a vznikla nová mena – Koruna Československa (Kčs). V roku 1993 vznikla Slovenská republika. Na začiatku roku 1993 vznikla menová únia medzi Slovenskou a Českou republikou. Avšak menový výbor sa rozhodol, že spoločná mena Česka a Slovenska sa rozdelí 7.2.1993. V prvom roku bol kurz slovenskej koruny stanovený ako pevný. Avšak ani nie po dvoch rokoch bola koruna napojená na kôš dvoch mien, ktorý bol v pomere 60% nemecká marka a 40% americký dolár. Slovenská koruna zaznamenala prudký pokles, z dôvodu čoho bol v roku 1998 prijatý voľne plávajúci kurz koruny. V roku 2005 Slovenská republika skončila s režimom plávajúceho kurzu a vstúpila do pásma ERM II. V pásme ERM II. zostala 2 roky, vďaka tomu splnila jednu z Maastrichtských kritérií na zavedenie eura. V roku 2009 Slovenská republika vstúpila do Eurozóny, kedy bola na Slovensku zavedená nová mena – euro.¹¹

Teraz by sme si na schéme č. 1 ukázali, ako delíme súčasné formy peňazí.

Schéma č.1 : Formy peňazí

Zdroj: KOTLEBOVÁ, J. (2020) . Prednášky z predmetu Menová teória a politika

¹¹ REITEROVÁ, M – TÓBLOVÁ, E. PENIAZE : *Učebné texty pre učiteľov základných a stredných škôl*. [elektronický zdroj]. Bratislava : Štátny inštitút odborného vzdelávania v rámci udržateľnosti výsledkov Národného projektu, 2016. 13 – 20 s. ISBN 978-80-89247-56-1. Dostupné na: <https://siov.sk/wp-content/uploads/2020/03/Peniaze.pdf>.

Bankovky

Bankovky sú papierové peniaze, ktoré sa prvýkrát začali používať v Číne. Boli to písané potvrdenky ako doklad o uložení peňazí z medi a železa. Avšak papierové peniaze v dnešnom ponímaní sa objavujú vo Švédsku v roku 1661 a v Anglicku v roku 1694. Na Slovensku ich ako prvá vydala Viedenská mestská banka v roku 1762.¹²

Vklady v bankách

Predstavujú peňažné prostriedky, resp. peniaze uložené na účtoch v bankách. Tieto peniaze môžu byť uložené na sporiacom, termínovanom a bežnom účte.

Elektronické peniaze

ECB definuje elektronické peniaze ako: „elektronický obchod s peňažnou hodnotou na technickom zariadení, ktorý sa používa na uskutočňovanie platieb iným subjektom, ako je napr. emitent elektronických peňazí.“¹³

V závislosti od technológie, ktorá sa používa na ukladanie peňažných prostriedkov môžu byť produkty elektronických peňazí založené na hardvéri alebo softvéri. Hardvérové produkty sú založené na tom, že ich kúpna sila spočíva vo fyzickom zariadení, napr. na čipovej karte. Softvérové produkty využívajú špecializovaný softvér, ktorý sa používa na bežnom zariadení, ako je napr. notebook alebo tablet.¹⁴

Virtuálne peniaze

„Virtuálne peniaze nám umožňujú vykonávať platby vo virtuálnom prostredí, napríklad pri hraní hier alebo na sociálnych sieťach. Považujú sa za obchodovateľné komodity, meny ako sú napr. Bitcoin, E-Gold, Litecoin, Peercoin a pod.“¹⁵

Avšak pre objektívne vysvetlenie je treba zdôrazniť, že väčšina firiem prijíma virtuálnu menu, len ako prepočet za inú menu. Transakcie spojené s touto menou majú veľa výhod. Transakcie medzi používateľmi sú priame, bez zbytočných poplatkov a sú najmä anonymné.¹⁶

¹² KOTLEBOVÁ, J. – SOBEK, O. 2007. Menová politika : stratégie, inštitúcie a nástroje. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. s. 17. ISBN 978-80-8078-092-0.

¹³ EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. 2020. Electronic Money. [elektronický zdroj]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné na: https://www.ecb.europa.eu/stats/money_credit_banking/electronic_money/html/index.en.html.

¹⁴ EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. 2020. Electronic Money. [elektronický zdroj]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné na: https://www.ecb.europa.eu/stats/money_credit_banking/electronic_money/html/index.en.html.

¹⁵ REITEROVÁ, M – TÓBLOVÁ, E. PENIAZE : Učebné texty pre učiteľov základných a stredných škôl. [elektronický zdroj]. Bratislava : Štátny inštitút odborného vzdelávania v rámci udržateľnosti výsledkov Národného projektu, 2016. . ISBN 978-80-89247-56-1. Dostupné na: <https://siov.sk/wp-content/uploads/2020/03/Peniaze.pdf>.

¹⁶ REITEROVÁ, M – TÓBLOVÁ, E. PENIAZE : Učebné texty pre učiteľov základných a stredných škôl. [elektronický zdroj]. Bratislava : Štátny inštitút odborného vzdelávania v rámci udržateľnosti výsledkov Národného projektu, 2016. . ISBN 978-80-89247-56-1. Dostupné na: <https://siov.sk/wp-content/uploads/2020/03/Peniaze.pdf>.

Virtuálne meny (kryptomeny) rozdeľujeme do dvoch skupín:

- meny odvodené od Bitcoinu a
- meny odvodené od Litecoinu, resp. Altcoinu.

Bitcoinu bude stále pripisované prvenstvo.¹⁷ Bitcoinu sú považované za virtuálnu menu. Táto mena sa nevyskytuje v materiálnej forme. Nevýhodou je, že nie sú chránené a hackeri ich môžu napadnúť a zmocniť sa ich bez povolenia. Menová autorita nedisponuje právom zakázať alebo regulovať túto menu.¹⁸

*Litecoin LTC je virtuálna mena, ktorú vytvoril Charlie Lee. V porovnaní s bitcoinom ho môžeme poslať do celého sveta skoro s nulovými poplatkami.*¹⁹

1.3 Zhodnocovanie kapitálu prostredníctvom investovania do numizmatických mincí

Numizmatici zbierajú mince z viacerých dôvodov. Jedným z nich je udržiavanie kultúrneho dedičstva. Ľudia investujú do týchto mincí, lebo si chcú pripomenúť určité udalosti alebo panovníkov v minulosti. Rovnako sa môžu začať venovať tejto aktivite z dôvodu, aby sa dozvedeli niečo o svojej histórii. Ak sa človek rozhodne pre zber mincí, mal by počítať s tým, že zisk z týchto mincí uvidí neskôr. Platí pravidlo čím staršia minca, tým vyššia hodnota. Zberatelia, ktorí sa venujú minciam z investičného hľadiska hľadajú a zbierajú mince podľa určitého materiálu a záleží im aj na stave týchto mincí. Význam tohto materiálu (zlata a striebra) narastá v dôsledku nedostatočnej ponuky v rámci celého sveta. Obdobie, v ktorom sa razili jednotlivé mince má tiež veľký vplyv na stanovenie cien. Podstatné je si uvedomiť, že výnos z numizmatických mincí závisí od rôznych faktorov ako od vzácnosti, zachovalosti, kvality mincí a umeleckého spracovania. Vzácnosť a hodnota mincí sa zvyšuje, ak je minca niečím výnimočná. Dôležitým prvkom, ktorý zvyšuje hodnotu mince je aj stav, v akom investor objavil čerstvo emitovanú mincu s chybnou razbou, ktorá mu v budúcnosti prinesie väčší výnos. Avšak je rozdiel medzi chybnou razbou a fyzickým poškodením, pri ktorom minca stráca svoju hodnotu. Fyzické poškodenia môžu byť škrabance, korózia alebo nesprávne čistenie. Kvalita mince tiež vo veľkej miere ovplyvňuje cenu mince. Kvalita proof má obrovský vplyv a podľa niektorých

¹⁷ EUROEKONOM. 2020. *Kryptomeny a virtuálne peniaze*. [elektronický zdroj]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné na: <https://www.euroekonom.sk/financie/kryptomeny-a-virtualne-peniaze/>.

¹⁸ EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. 2018. *Čo je to bitcoin?* [elektronický zdroj]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné na : <https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me/html/what-is-bitcoin.sk.html>.

¹⁹ LITECOIN. 2020. *WHAT IS LITECOIN?*[elektronický zdroj]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné na : <https://litecoin.org/>.

výskumov ich hodnota rastie rýchlejšie ako pri obvyčajnej kvalite. Zachovalosť mince je ďalším z faktorov pri stanovení jej hodnoty. Niektorí odborníci tvrdia, že zachovalosť mince je pre jej vyššiu hodnotu dôležitejšia ako vzácnosť mince. A na základe tohto tvrdenia by sme sa mali aj o takéto mince patrične starať. Tým pádom starostlivosť o mince by mala zahŕňať uschovanie pri stálej teplote, ich izoláciu od vzdušnej vlhkosti a rovnako ich izoláciu navzájom. Posledným faktorom ovplyvňujúcim výnosnosť mince je jej umelecké spracovanie. Obzvlášť jej výnimočnosť a výnosnosť sa zvyšuje, pokiaľ mincu zhotoví známy a uznávaný umelec. Tieto faktory dávajú minciam ich zberateľskú hodnotu. Ďalším výrazným faktorom je aj správne načasovanie predaja a kúpy zberateľských mincí. Okrem týchto faktorov je veľmi dôležité aj správne načasovanie investovania ako aj makroekonomické okolnosti. S investíciou do numizmatických mincí súvisí aj riziko, ktoré je veľmi vysoké. Jedným z rizík spojených s mincami je riziko vysokého spreadu.. Riziko spreadu sa nedá eliminovať a má dlhodobý charakter. Druhý problém súvisí s likviditou. Zásadné riziko, ktoré súvisí s investíciou do vzácných mincí je ich nedostatočná likvidita. Riziko nízkej likvidity ma tendenciu rásť so všeobecnou neznalosťou ohľadom mincí. Zaujímavosťou je, že vek mince patrí k najmenej podstatným faktorom pri stanovení ceny.²⁰

Niektorí ekonómovia tvrdia, že numizmatické mince súvisia s konkrétnym historickým obdobím, veľkolepým panovníkom či udalosťou, a tým pádom aj ich hodnota vzrastá. Skutočnosťou je, že dôležitú rolu hrá aj obmedzené množstvo mincí vyrazených v minulosti. Najznámejšie príklady sú napríklad zlatý historický Sovereign, rakúsky Dukát alebo český Florén.

Najdrahšou numizmatickou mincou na svete je Double Eagle z roku 1933. Minca mala byť pôvodne roztavená spoločne s ďalšími mincami totožnej razby v rozsahu 445 tisíc. V súčasnosti sa táto minca zachovala a v roku 2002 bola predaná na aukcii za 7,59 milióna dolárov.²¹

²⁰KOLNÍKOVÁ, E. Baníctvo a Mincovníctvo v dejinách Slovenska : *Zborník príspevkov z medzinárodného numizmatického seminára*.. Bratislava: Národná banka Slovenska – Múzeum mincí a medailí Kremnica, 2013. 7s. ISBN 978-80-8043-193-8. 2013.

²¹The Hunt for double eagle. [online]. 2015 [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <http://bullion.nwtmint.com/blog/gold-bullion/the-hunt-for-1933-double-eagle-gold-coins/>

Obr.1 : Najdrahšia numizmatická minca na svete – Double Eagle z roku 1933.

Zdroj: <https://www.liberaldictionary.com/double-eagle/>

Rozličný pohľad na vkladanie svojich finančných prostriedkov nám ilustruje názor Jamesa Buckiho. Ten tvrdí, že najprv si treba uvedomiť, že získavanie mincí ako prostriedok investície predstavuje zdĺhavý proces. Ak sa človek chce stať úspešným numizmatikom, je potrebné neustále sa v tejto oblasti vzdelávať a mať prehľad o zmenách, ktoré sa nepretržite menia. Cenové bubliny sú jedným z mnohých prvkov, na ktoré by si mal zberateľ dávať pozor. Cenu určuje ponuka a dopyt, preto sa jej hodnota neustále mení.²²

Bocker sa ako jeden z mnohých odborníkov pohrával s myšlienkou, či je výhodnejšie investovať do investičných mincí alebo do zliatin. Jeho prieskum ukázal, že investičné mince sú likvidnejšie v porovnaní so zliatinou a zároveň tieto mince v budúcnosti stúpnu nielen o kapitálový, ale aj zberateľský výnos. Investor by sa mal v rámci tejto oblasti orientovať na najprestížnejšie mince razené najuznávanejšími mincovňami. Táto skutočnosť ukazuje, že tieto mince sú najlikvidnejšie, vďaka prijímaniu a ponúkaniu všetkými predajcami.²³

Veľa ľudí si kladie otázku, či je zbieranie mincí hobby alebo investovanie. Množstvo zberateľov začína najprv so zbieraním obehových mincí, ktorých cena je nízka a tým predstavuje cenovo dostupné hobby. Postupom času a nadobudnutím viac peňazí sa okruh ich zbierania presunie na zlaté a strieborné mince. A týmto skutkom sa mení koníček na investíciu.²⁴

²² BUCKI, J. 5 Strategies for Investing in Rare Coins. [elektronický zdroj]. [cit. 202001-25]. Dostupné na : <https://www.thesprucecrafts.com/strategies-for-investing-in-rare-coins-4142092>

²³ BOCKER, Hans, J. *Svoboda jménem zlato: vzpoura ve světě papírových peněz*. 1. Vyd. Praha: Austria Gold CZ, 2009. ISBN 978-80-254-4979-0, s. 80-81.

²⁴ GOLDENEAGLECOIN. *Coin Collecting – Hobby or Investment?* [elektronický zdroj]. [cit. 202001-25]. Dostupné na : <https://blog.goldeneaglecoin.com/coin-collecting-hobby-investment/>.

Goldman a Heringstad skúmali kladné a záporné stránky investície do zlatých mincí. Elizabeth Goldman tvrdí, že investovanie do zlatých a strieborných mincí prináša množstvo výhod, ale aj nevýhod. K jej výhodám zaraďujeme jednu z najjednoduchších spôsobov investovania, ktorý prináša ľahké a rýchle kontrolovanie hodnoty mince. K ďalšej výhode patrí ľahkosť predaja mincí v prípade potreby. Avšak netreba zabúdať aj na negatíva spojené s týmto koníčkom. K najznámejším rizikám patria neplánované náklady, daň z kapitálových výdavkov a rovnako aj skladovanie môže v niektorých prípadoch spôsobovať problémy.²⁵

Na druhej strane Sally Herigstad uviedla individuálnu hypotézu kladov a záporov kúpy zlatých mincí. Medzi najvýznamnejšie plusy pri nákupe zlata, resp. zlatých mincí je fakt, že na rozdiel od ostatných investícií, práve zlato má sklon k neustálemu rastu. K ďalším prednostiam patrí, že zberateľ nemusí platiť daň z kapitálových výnosov a je tu určitá anonymita, v prípade požiadavky klienta. Tak ako je to všade, aj tu sa vyskytujú slabé stránky súvisiace s kriminalitou, ale aj dlhým horizontom návratu a zhodnocovania investície.²⁶

Veľká skupina ľudí si kladie otázku, prečo cena staršej mince rastie rýchlejšie v porovnaní s modernejšími mincami. Odpoveďou na túto otázku sa zaoberali mnohí numizmatici. Niektorí odborníci tvrdia, že cena staršej mince má vyššiu cenu pre jej historickú hodnotu, iní sa prikláňajú k názoru, že zberateľom ide najmä o zachovanie kultúrneho dedičstva. Všeobecne však platí, čím je väčší dopyt po konkrétnej minci, tým je aj jej cena vyššia.

Ak sa investor rozhodne pre investíciu do mincí mal by sa riadiť tzv. „zlatým“ pravidlom investovania, ktorého základ tvoria 3 prvky: výnos, riziko resp. bezpečnosť a stupeň likvidity. Ideálna investícia je taká, ktorá prináša investorovi maximálny zisk pri najnižšom riziku a pri zabezpečení, čo najvyššej možnej likvidity. A preto základom každého investovania je hľadanie takej možnosti, pri ktorej dosiahneme maximálny výnos, maximálnu bezpečnosť a maximálnu likviditu. Ide o tzv. „magický trojuholník.“

Vrchol trojuholníka tvorí výnos, ktorý predstavuje všetky príjmy plynúce z investície od doby, keď do nej vložíme finančné prostriedky až do chvíle posledného príjmu z tejto investície. Investor si však musí uvedomiť, že môže nastať situácia, keď sa nedosiahne očakávaný výnos. Rozlišujeme historický a očakávaný výnos. Historický

²⁵ GOLDMAN,E. *Is Coin Collecting a Good Alternative Investment?* [elektronický zdroj]. [cit. 202001-25]. Dostupné na : <http://alternativeinvestmentcoach.com/coin-collecting/>

²⁶ HERIGSTAD,S. *Is It Crazy to Buy Gold Coins For Investments?* [elektronický zdroj]. [cit. 202001-25]. Dostupné na : <https://blog.taxact.com/buy-gold-coins-for-investments/>

výnos, ktorý sa dosiahol v minulosti a očakávaný výnos, ktorý sa predpokladá v budúcnosti.

Riziko nám ukazuje stupeň neistoty a spája sa s tým, že výnos nie je zaručený. Môže nastať aj situácia, že výnos dosiahne zápornú hodnotu. Posledným prvkom trojuholníka je likvidita. Likvidita nám predstavuje rýchlosť, akou sme schopní premeniť naše investície späť na peňažné prostriedky so žiadnymi alebo veľmi nízkymi nákladmi. Pri investícii sa investor musí rozhodnúť, akú prioritu priradí jednotlivým prvkom. Nemôže očakávať, že jedna investícia prinesie vysoký výnos, veľkú likviditu a nízke riziko.²⁷

Investícia do mincí je jednou z možností kam investor môže investovať svoje voľné finančné prostriedky. Ak si však finančný spotrebiteľ uvedomí, že mince ako investícia nie sú pre neho to pravé, môže investovať na finančnom trhu.

Existujú dve možnosti ako investovať prostriedky:

- Individuálne – je druh investovania, kedy investor sám rozhoduje ako, kedy a kde investuje svoje peňažné prostriedky. Sám rozhoduje, aký veľký chce mať výnos a aké riziko je ochotný podstúpiť.
- Kolektívne – je to spôsob investovania, kedy sa väčší počet ľudí rozhodne spojiť svoje peniaze a poskytnú ich do rúk finančnej inštitúcii za určený poplatok. Finančné inštitúcie investujú finančné prostriedky svojich klientov prostredníctvom podielových fondov.²⁸

Obidva spôsoby investovania prinášajú svoje výhody aj nevýhody. Medzi kladné stránky individuálnej investície jednoznačne zaradujeme samostatnosť, investor sa sám stará o svoju investíciu. Podobne ako individuálne aj kolektívne investovanie prináša svoje výhody. Táto investícia sa odporúča najmä pre začínajúcich investorov, ktorí ešte nemajú dostatočné množstvo vedomostí alebo im chýbajú skúsenosti. Navyše podstupuje nižšie riziko, v závislosti od výberu fondu. Netreba však zabúdať, že nie je všetko len pozitívne, treba počítať aj s negatívnou stránkou jednotlivých spôsobov investovania. Pri individuálnom investovaní je nevyhnutné, aby mal investor potrebné znalosti a vedel sa orientovať na finančnom trhu. Naopak pri kolektívnom investovaní toto riešiť nemusí, avšak tieto služby sú spojené s poplatkami za využívanie služieb odborníkov.²⁹

²⁷ CHOVANCOVÁ, B. *Finančný trh*. Bratislava: Wolters Kluwers. 2006. ISBN 80-807-8089-7.

²⁸ Portál finančnej osvedy a ochrany finančného spotrebiteľa MF SR. *Investovanie do cenných papierov*.

²⁹ Poštová Banka. *Burza cenných papierov a podielové fondy. Čo je výhodnejšie?*[elektronický zdroj][cit. 2020-03-23]. Dostupné na: <https://www.penzijna.sk/infoservis/blog/burza-cennych-papierov-a-podielove-fondy-co-je-vyhodnejsie/>.

1.4 Keltské obdobie

V tejto časti by sme si bližšie popísali históriu Keltov, ich hospodárstvo, náboženstvo a mincový systém.

1.4.1 História Keltov

Kelti žili v dobe, ktorá sa nazývala laténska, pričom tento prívlastok dostala podľa významného švajčiarskeho náleziska La Tène. Na základe historických prameňov od antických autorov, jednou z hlavných príčin emigrácie Keltov z rodnej zeme bola preľudnenosť, ale aj túžba keltských náčelníkov po majetku, ktorými disponovali vtedajšie civilizované krajiny na Apeninskom polostrove a na Balkáne.¹⁴ Kmene Keltov mali viacero označení, v gréčtine sa nazývali Keltoi a v latinčine Celtae. V staroveku v období svojej najväčšej expanzie v 4. a 3. storočí pred n.l. obsadili západnú, strednú a sčasti aj južnú a východnú Európu, ako i strednú Anatóliu v Malej Ázii. Zhruba od roku 400 pred n.l. sa Kelti usídlili na území dnešných Čiech, v južnej časti Poľska, v Rakúsku, Maďarsku, Slovensku, v Panónii a na Balkánskom polostrove.³⁰

Kelti boli známi ako ľud bojovný, odvážny avšak niekedy až detinsky naivný. Milovali boj, dobrodružstvo a boli až chorobne posadnutí vojnou.¹⁶ Kelti boli výnimočne šikovní a nadaní bojovníci, zúčastnili sa boja ako žoldnieri vo vojsku helenistických panovníkov, pričom boli aj súčasťou armády kartáginského vodcu Hanibala. Ich výzbroj sa skladala z meča, kopije a nesmeli chýbať ani štíty.³¹

Spoločnosť Keltov môžeme rozdeliť na kmene a rody. Na jej čele boli zo začiatku králi alebo vojenská náčelníci a postupom času ich miesto nahradila rodová vojenská aristokracia v spolupráci s druidmi/kňazmi. Kňazi v tej dobe riadili nielen náboženský, ale aj politický a kultúrny život. Rozhodovali v prípade vzniku sporu a rovnako aj vzdelávali svojich žiakov. Strednú spoločenskú triedu zastupovali slobodné ľudové vrstvy, do ktorej patrili najmä remeselníci, roľníci a obchodníci. Poslednou skupinou bola trieda závislého resp. zotročeného obyvateľstva.³² Základným prvkom keltskej spoločnosti bola rodina a rod. Otec ako hlava rodiny disponoval neobmedzenou mocou a to aj vďaka patriarchálnej

³⁰ ENCYCLOPAEDIA BELIANA: *Kelti* [elektronický zdroj]. Bratislava: Centrum spoločných činností SAV, Encyklopedický ústav, 2017. [cit. 2019-08-26]. ISBN 978-80-89524-30-3. Dostupné na: <https://beliana.sav.sk/heslo/kelti>.

³¹ ENCYCLOPAEDIA BELIANA: *Kelti* [elektronický zdroj]. Bratislava: Centrum spoločných činností SAV, Encyklopedický ústav, 2017. [cit. 2019-08-26]. ISBN 978-80-89524-30-3. Dostupné na: <https://beliana.sav.sk/heslo/kelti>.

³² ENCYCLOPAEDIA BELIANA: *Kelti* [elektronický zdroj]. Bratislava: Centrum spoločných činností SAV, Encyklopedický ústav, 2017. [cit. 2019-08-26]. ISBN 978-80-89524-30-3. Dostupné na: <https://beliana.sav.sk/heslo/kelti>.

autorite, ktorá bola typickou v tej dobe. Rodinu a samotný rod spojovala myšlienka spoločnej zodpovednosti a povinnosti.³³ Pozícia žien v tej dobe bola odlišná. Ich postavenie záviselo od 2 základných kritérií a to od ich samostatného postavenia v danej krajine, ale hlavne od prosperity rodiny v danej spoločnosti.

Hospodárstvo Keltov sa skladalo z rôznorodého poľnohospodárstva. Pestovali obilniny, cviklu, konope a veľa druhov zeleniny. Rovnako sa venovali aj chovu dobytká a ošipánym. O Keltoch bolo známe, že boli vynikajúci remeselníci, ktorí vyrábali kvalitné zbrane a časť obyvateľstva sa venovala hrnčiarstvu. Svoju tvorivú stránku nepoužívali len pri hrnčiarstve, ale umenie vkladali takmer do každého predmetu. Ornamentmi zdobili nielen keramiku, ale aj zbrane, náboženské predmety a rôzne druhy šperkov. Podľa niektorých historikov ich umenie môžeme deliť na tri štýly. *Ranný štýl* bol najstarší a datuje sa okolo roku 450 pred n.l. – 350 pred n.l. a priamo nadväzoval na umenie z doby bronzovej. Neskôr tento štýl vystriedal *waldalgesheimský rastlinný štýl*, ktorý dostal názov podľa náleziska Waldalgesheim. Ako už vyplýva z názvu tohto štýlu, zaoberal sa rastlinným motívom. Posledný štýl *krásnych mečov* sa rozšíril okolo roku 300–125 pred n.l. Na meče používali s obľubou vzor z mytológie – dvojicu drakov.³⁴

Kmene Keltov priniesli nové technologické postupy. „*Poznanie civilizačných výdobytkov antického Stredomoria prispelo k tomu, že Kelti sa stali prvým etnikom, ktorý v stredoeurópskom sídelnom priestore zaviedol peňažný obchod.*“³⁵ Vďaka prítomnosti majstrov, ktorí vedeli vyrobiť razidlá, ktoré sú dôležité pri príprave mincových polotovarov, sa mincový systém mohol presunúť na vyššiu úroveň. V mincových dielňach prebiehal proces od prípravy kovu, váženia hmotnosti, tavenia a zhotovenia foriem na odlievanie. Pomocou tejto techniky mohli mincmajstri zhotovovať jednotlivé mince. Na našom území sa našlo množstvo mincí s rôznou tematikou a spracovaním. Podľa historikov, Keltské mince sa na našom území začali raziť zhruba od 3. tisícročia pred n.l. Strieborné mince bratislavského typu sa našli na území dnešnej Bratislavy, kde sa nachádzalo politické a hospodárske centrum. Z Bratislavy sa razba presunula smerom na severozápadné a severné Slovensko. Tu sa razili zlaté mince nitrianskeho typu, strieborné

³³ ENCYCLOPAEDIA BELIANA: *Kelti* [elektronický zdroj]. Bratislava: Centrum spoločných činností SAV, Encyklopedický ústav, 2017. [cit. 2019-08-26]. ISBN 978-80-89524-30-3. Dostupné na: <https://beliana.sav.sk/heslo/kelti>.

³⁴ ENCYCLOPAEDIA BELIANA: *Kelti* [elektronický zdroj]. Bratislava: Centrum spoločných činností SAV, Encyklopedický ústav, 2017. [cit. 2019-08-26]. ISBN 978-80-89524-30-3. Dostupné na: <https://beliana.sav.sk/heslo/kelti>.

³⁵ ENCYCLOPAEDIA BELIANA: *Kelti* [elektronický zdroj]. Bratislava: Centrum spoločných činností SAV, Encyklopedický ústav, 2017. [cit. 2019-08-26]. ISBN 978-80-89524-30-3. Dostupné na: <https://beliana.sav.sk/heslo/kelti>

mince s hrboľom a bronzové mince z oblasti Liptovskej Mary. Hromadné nálezy sa našli aj na juhu stredného Slovenska, ktoré boli imitáciou filipovsko-audoleontských mincí.³⁶

Náboženstvo Keltov sa skladalo z náboženských a mytologických predstáv. Uctievali množstvo mužských a ženských bohov, ktorých považovali za svojich ochrancov. K najznámejším bohyniam patrí *Epona* – chránila kone a jazdcov, v niektorých oblastiach sa považovala aj za bohyňu plodnosti. Naopak mužským bohom bol Cernunos, ktorý vládol nad všetkým živým a mŕtvym. Verili v posmrtný život a reinkarnáciu. Neskôr okolo 1. storočia pred n.l. sa Keltské náboženstvo začalo meniť a prijímalo prvky rímskeho náboženstva. V 2. storočí sa začalo vo veľkej miere šíriť kresťanstvo. Našťastie mytológia Keltov nezanikla a objavuje sa v rozprávkach, povestiach ale aj v ľudových tradíciách najmä v Írsku, Škótsku a Walese v podobe folklóru.³⁷

1.4.2 Mincový systém Keltov

Svet Keltov obsahoval dva typy mincových systémov, konkrétne bol založený na razbe zo zlata a striebra. Z dôvodu, že zlato a striebro bolo v obmedzenom množstve a navyše tieto dva kovy sa považovali za vzácne poklady, tak na razbu mincí boli použité iné kovy.³⁸

Na českom území sa razili mince predovšetkým zo zlata. Strieborné mince tam zohrávali menej dôležitú úlohu. Naopak vo východnej časti Karpatskej kotliny boli viac rozšírené strieborné mince. A využívanie kombinácie oboch kovov rovnako zo zlata ako aj zo striebra bolo typické pre západnú časť karpatskej kotliny.³⁹

Kmene Keltov venovali špeciálnu pozornosť minciam macedónskych panovníkov. V tej dobe sa v Macedónskej ríši razili hlavne zlaté statéry a strieborné tetradrachmy. Kelti sa o týchto minciach dozvedeli, až keď sa stali súčasťou macedónskej armády a dostávali od nej žold za služby, ktoré vykonávali v armáde. S veľkou pravdepodobnosťou sa dá predpokladať, že práve v tomto čase sa Kelti dozvedeli o výhodách platenia razenými mincami. Keltom sa dokonca tak zapáčili macedónske mince, že ich vymieňali za svoje produkty. Kelti nielenže napodobňovali ich vyobrazenie, ale skopírovali aj ich váhový

³⁶ENCYCLOPAEDIA BELIANA: *Kelti* [elektronický zdroj]. Bratislava: Centrum spoločných činností SAV, Encyklopedický ústav, 2017. [cit. 2019-08-26]. ISBN 978-80-89524-30-3. Dostupné na: <https://beliana.sav.sk/heslo/keltske-mince>

³⁷ENCYCLOPAEDIA BELIANA: *Kelti* [elektronický zdroj]. Bratislava: Centrum spoločných činností SAV, Encyklopedický ústav, 2017. [cit. 2019-08-26]. ISBN 978-80-89524-30-3. Dostupné na: <https://beliana.sav.sk/heslo/kelti>.

³⁸FILIP, J. *Keltská civilizace a její dědictví*. 4.rozšírené vydání. Praha: Academia, nakladatelství akademie věd České republiky, 1995. 89s. ISBN 80-200-0526-9.

³⁹FILIP, J. *Keltská civilizace a její dědictví*. 4.rozšírené vydání. Praha: Academia, nakladatelství akademie věd České republiky, 1995. 134s. ISBN 80-200-0526-9.

a peňažný systém.

Kelti sa neskôr rozhodli pre razbu vlastných mincí. Aj keď sa dnes nedá s určitosťou zistiť, prečo sa Kelti rozhodli, že chcú vydávať vlastné mince, dá sa predpokladať, že jedným z dôvodov boli hospodárske potreby. Ďalším dôvodom bola snaha vyjadriť prostredníctvom mincí vlastné postavenie a bohatstvo.⁴⁰

„*Stredoeurópske keltské mincovníctvo vytvára dve geografické zoskupenia a to západokeltské a východokeltské oblasti.*“⁴¹ V západokeltskej oblasti výraznú časť tvorí razba zo zlata. Na tomto území nepreberajú vzory len z macedónskych motívov, ale preberajú aj rímske republikánske vzory. V západokeltskom svete prevzali obrovskú intenzitu najmä české a moravské mincovníctvo Keltov. Ich primárny mincový systém bol založený na razbe zlatých statérov ako aj ich jednotlivých častí. Podrobnejšie sa na tomto území zaoberali napodobňovaním statéra Alexandra Veľkého. V polovici 2. storočia sa objavuje najstaršia keltská minca, ktorá je podľa macedónsko-gréckej predlohy. Príklad takýchto predlôh bol statér Alexandra III. Macedónskeho s hlavou Pallas-Athény s vysokou koryntskou prilbou na averze a s okrídlenou bohyňou víťazstva a Niké na reverze. Tieto zlaté mince mali pôvodne grécky nápis, vážili 8,4 gramov a ich priemer dosiahol rozmedzie 18-20 mm. Nálezy týchto mincí boli objavené na Morave, konkrétne v okolí oppida Starého Hradiska, avšak našli sa aj v Rakúsku a v Maďarsku. V strednej Európe, od Sliezska cez Slovensko až do Rakúska sa našli zlaté razby s hlavou Pallas-Athény na líci, avšak na reverze je postava bojovníka so štítom, opaskom a zdvihnutou kópiou, ktorá je podobná keltskému prostrediu. Jej váha bola o niečo menšia, vážila 8,16 gramov a rovnako aj priemer bol zmenšený na 15-17 mm. Zaujímavosťou je že tieto mince dosahovali rýdzosť zlata až 97%. Jednou z mnohých zaujímavých mincí bola drachma s hlavou nymfy a s levom, neskôr s býkom na reverze. Tieto mince, ktoré pochádzali z Francúzska sa obchodovaním dostali do Galie a niekedy aj do strednej Európy.⁴²

Toto územie avšak nemalo jednotné mincovníctvo, okrem zlatých mincí sa zaoberali aj striebornými mincami. Východokeltské územie sa venovalo hlavne razbe zo striebra. Do tejto oblasti zaraďujeme okrem územia Slovenska aj Maďarsko a Juhosláviu, ktoré napodobňovali macedónske motívy. Poľsko, ktoré tiež patrí do tejto oblasti sa od predchádzajúcich území líšilo tým, že keltské mince používali, len ako prostriedok

⁴⁰ KOLNÍKOVÁ, E. *Peniaze v našich dejinách*. 1. vyd. Bratislava. Obzor, n.p. Bratislava, 1976. 23-24. ISBN 65-013-76

⁴¹ KOLNÍKOVÁ, E. *Peniaze v našich dejinách*. 1. vyd. Bratislava. Obzor, n.p. Bratislava, 1976. 24. ISBN 65-013-76.

⁴² FILIP, J. *Keltská civilizace a její dědictví*. 4.rozšírené vydání. Praha: Academia, nakladatelství akademie věd České republiky, 1995. 134-135s. ISBN 80-200-0526-9.

obchodovania s inými územiami. V Sliezsku krátky čas napodobňovali zlaté mince českých a moravských mincí. Rumunsko sa zaoberalo mincovníctvom dácko-getsých kmeňov. Rozmedzie medzi spomínanými oblasťami bolo moravskoslovenské pomedzie.

Domáce zásoby drahého kovu predstavovali obrovskú výhodu v každej krajine, ktorá sa zaoberala razením mincí. Dá sa predpokladať, že tam kde sa drahé kovy nachádzajú v nedostačujúcom množstve alebo sa nenachádzajú vôbec, tak získavajú drahé kovy pretavením cudzích mincí. Dôležitú úlohu tvorí kvalita razby mincí, pri ktorej podstatnú úlohu zohráva práve jej geografická poloha.⁴³ „Všeobecne platí názor, že geografická aj časová vzdialenosť od zdroja napodobňovania nepriamo úmerne pôsobila na kvalitu mincí.“⁴⁴

1.4.2.1 Kelti na území Slovenska

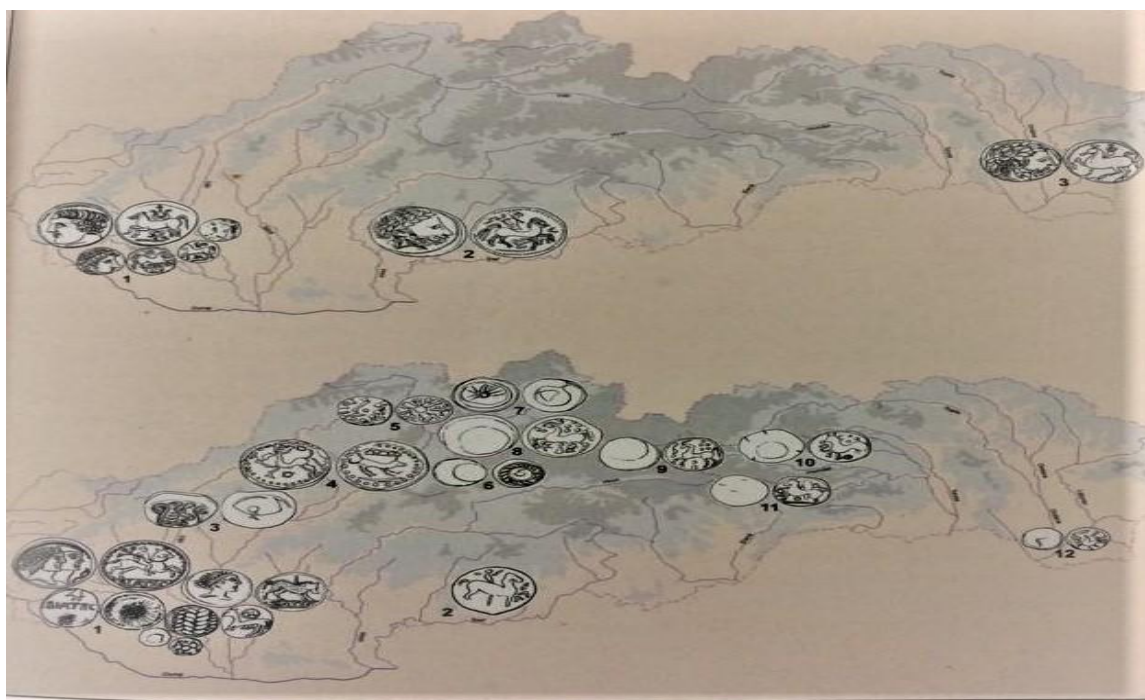
„Na územie dnešného Slovenska prišli Kelti vo dvoch vlnách. Prvá imigrácia sa začala okolo roku 400 pred n.l. a druhá imigrácia zasiahla územie Slovenska pravdepodobne v 1. štvrtine 2. storočia pred n.l. Druhá imigrácia súvisí so severoitalskými keltskými kmeňmi, ktorí po porážke s Rímanmi ustúpili ďalej na sever. Kmene Keltov v tom období vybudovali dve mocenské zoskupenia. Prvé zoskupenie tvorilo Nórické kráľovstvo v oblasti východných Álp. Ďalšie zoskupenie reprezentované Keltmi sa vytvorilo na obidvoch brehoch stredného Dunaja, ktorého centrum ležalo na území dnešnej Bratislavy. K ďalším, veľmi významným centráм môžeme zaradiť napr. Plavecké Podhradie, Hrad Devín a Trenčianske Bohuslavice.“⁴⁵

⁴³ KOLNÍKOVÁ, E. *Peniaze v našich dejinách*. 1. vyd. Bratislava. Obzor, n.p. Bratislava, 1976. 24-26. ISBN 65-013-76.

⁴⁴ KOLNÍKOVÁ, E. *Peniaze v našich dejinách*. 1. vyd. Bratislava. Obzor, n.p. Bratislava, 1976. 26. ISBN 65-013-76.

⁴⁵ ENCYCLOPAEDIA BELIANA: *Kelti* [elektronický zdroj]. Bratislava: Centrum spoločných činností SAV, Encyklopedický ústav, 2017. [cit. 2019-08-26]. ISBN 978-80-89524-30-3. Dostupné na: <https://beliana.sav.sk/heslo/kelti>.

Obr. 2: Mapa nálezísk mincí na území dnešného Slovenska.

Zdroj: KOLNÍKOVÁ, E. *Kronika peňazí na Slovensku*. 1. vyd. Bratislava: FortunaLibri, 2009. s. ISBN 978-80-89379-15-6.

Vďaka rudnému bohatstvu na území Slovenska a nepochybne aj vďaka šikovnosti a vynaliezavosti Keltov, sa na našom území začalo rozvíjať peňažné hospodárstvo a razba vlastných mincí. Nálezy keltských mincí nám ponúkajú dôveryhodnú predstavu, ktoré Keltské hospodársko-správne centrá razili vlastné mince, či razili zo zlata, striebra alebo medi a rovnako aj aké boli peňažné jednotky.⁴⁶

*„Kmene Keltov sa zaslúžili na našom území o rozvoj hrnčiarstva, kováčstva, sklárstva, šperkárstva a mnoho iných remesiel. Do popredia sa vďaka nim dostalo poľnohospodárstva a chov dobytka.“*⁴⁷

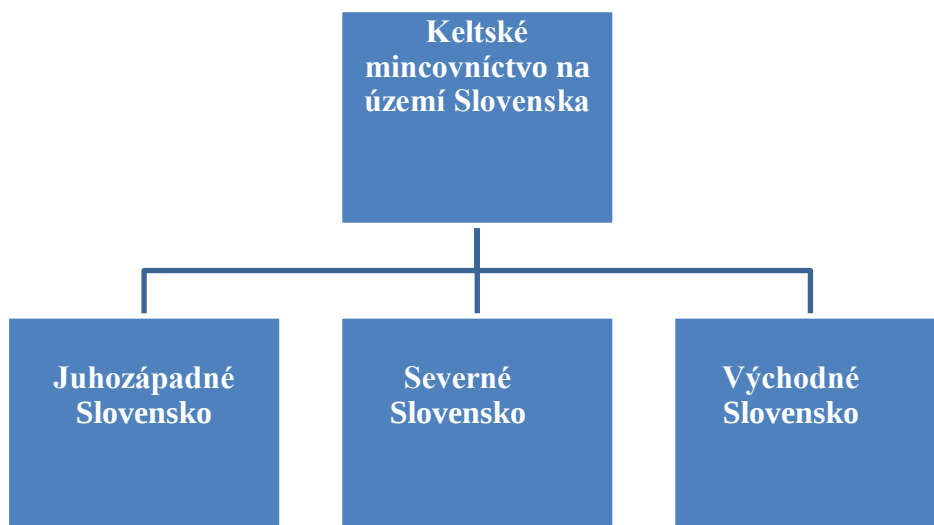
Keltské mince, ktoré boli objavené na území Slovenska môžeme roztriediť do dvoch skupín. Do prvej skupiny možno s veľkou pravdepodobnosťou zaradiť mince, ktoré boli razené na území dnešného Slovenska. V druhej skupine sa nachádzajú mince, ktoré nemajú domáci pôvod.⁴⁸

⁴⁶ KOLNÍKOVÁ, E. Baníctvo a Mincovníctvo v dejinách Slovenska : *Zborník príspevkov z medzinárodného numizmatického seminára*. Bratislava: Národná banka Slovenska – Múzeum mincí a medailí Kremnica, 2013. 8s. ISBN 978-80-8043-193-8.

⁴⁷ KOLNÍKOVÁ, E. Baníctvo a Mincovníctvo v dejinách Slovenska : *Zborník príspevkov z medzinárodného numizmatického seminára*. Bratislava: Národná banka Slovenska – Múzeum mincí a medailí Kremnica, 2013. 8-9s. ISBN 978-80-8043-193-8.

⁴⁸ KOLNÍKOVÁ, E. *Peniaze v našich dejinách*. 1. vyd. Bratislava. Obzor, n.p. Bratislava, 1976. 31s . ISBN 65-013-76.

Schéma č.2: Typológia mincovníctva na Slovensku

Zdroj: KOLNÍKOVÁ, E. Peniaze v našich dejinách (vlastné spracovanie)

Keltské mince z juhozápadného Slovenska razili mince s lýrovitým znakom. Na averze je vyobrazená hlava s bradou, v niektorých prípadoch aj bez brady. Na reverze je obraz koňa. Voľná plocha na minci je ozdobená symbolmi s lýrovitým ornamentom. Symbol, ktorý je vyobrazený na tejto minci sa snaží odlišiť od razieb iných dielní alebo území. V tejto oblasti sú okrem strieborných mincí aj zlaté mince. Tieto mince sa odlišujú nižšou váhou a slabšou rýdzosťou v porovnaní s českými mincami. Peňažná forma hodnoty prevláda v strieborných a zlatých minciach. Mincovňa ukončila svoju činnosť okolo polovice 1. storočia pred n.l.⁴⁹ K najznámejším hradiskám severného Slovenska zaraďujeme Púchovskú skalú v Púchove, Veľký vrch v oblasti Divinka, Ostrá skala vo Vyšnom Kubíne. Mince zo severného Slovenska zaznamenali nález 16 strieborných a 11 zlatých mincí. Tieto mince dostali pomenovanie „mince veľkobysterského typu“. Na prednej strane tejto mince je hrubý nepravidelný hrbol a na zadnej strane je kôň. Charakteristickým prvkom mincí sú trojuholníkové kopytá koňa. Mince sú strieborné tetradrachmy približne s váhou 9,67 g. K ďalším dôležitým minciam zaraďujeme keltské mince typu Divinka. Miesto, kde sa tieto mince razili doposiaľ nie je známe. Preto dostal nález názov podľa jeho prvého nálezu – Divinka.⁵⁰ Východné Slovensko sa odlišuje od ostatných území tým, že na svojom území nerazili vlastné mince. Dôkazom o tom, že na našom území prebiehal výmenný obchod medzi krajinami svedčia náleziská priamo v

⁴⁹ KOLNÍKOVÁ, E. *Peniaze v našich dejinách*. 1. vyd. Bratislava. Obzor, n.p. Bratislava, 1976. 31- 43s. ISBN 65-013-76.

⁵⁰ PÚCHOVSKÉ NOVINY. 2020. *Keltské mince na našom území*. [elektronický zdroj]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné na: <https://www.puchovskenoviny.sk/keltske-mince-na-nasom-uzemi/>.

hradiskách. Konkrétne sa našiel zlatý statér z Kurimi, ktorý je napodobenina macedónskej mince. Tieto mince sa sem pravdepodobne dostali s obchodom s dnešným Maďarskom.⁵¹

1.4.2.2 Náleziská na území Slovenska

„Od 2. polovice 3. storočia pred Kr. sa vo východnej časti nášho územia používali strieborné tetradrachmy, ktoré sa našli v hromadnom nálezisku v obci Ptičie v okrese Humenné. V rovnakom čase existovalo dôležité Keltské centrum na území Levíc. Na tomto území boli zlaté mince českého keltského pôvodu, ktoré obsahovali tetradrachmy označené ako typ Levice. Toto keltské centrum razilo tetradrachmy, ktoré podľa hromadného nálezu v neďalekých Bátovciach dostali názov typ Bátovce. Na juhozápade, v širšej bratislavskej či nitrianskej oblasti sa nachádzalo centrum, ktoré razilo tetradrachmy i drobné mince na reverze so symbolom v podobe lýry. Obzvlášť bohatá na razbu je severoslovenská oblasť, osídlená ľuďmi púchovskej kultúry. Tunajšie hradiská razili zo striebra tetradrachmy -typy Spiš, Hrabušice, Folkušová a medené pomenované podľa miesta razby na hradisku Liptovská Mara. Keltsko-dáckemu hradisku na území východoslovenského Zemplína sa pripisujú drobné mince - zemplínsky typ. V severozápadnej časti Slovenska, najmä na Považí išlo o statéry s krúžkom a lopatkovité statéry, tetradrachmy označené ako typ Nitra, drobné mince typov Nimnica, Divinka, Pohanská a Čachtice. Najmä na území Bratislavy a Trenčianskych Bohuslavíc sa našiel výskyt drobných strieborných mincí pomenovaných ako typ Karlstein s početnými obrazovými variantmi.⁵²

Mincovníctvo Bratislavského oppida

Najväčší rozmach mincovej razby bol na území dnešnej Bratislavy. Bratislavské keltské mince predstavujú vrchol keltského mincovníctva. Síce na území dnešnej Bratislavy ešte nebola objavená mincovňa, kde sa razili zlaté statéry, archeológovia predpokladajú miesto razby na Bratislavskom hrade. K Bratislavským minciam patria:

- **Bratislavské mušľovité statéry a drobné zlaté mince** – boli razené s nápisom, ale aj bez nápisu. Predpokladá sa, že zlaté mince slúžili k reprezentácii jeho predstaviteľov a zvýrazňovaním ich moci. Bratislavské statéry sa od českých a moravských líšia nižšou hmotnosťou a nižšou kvalitou zlata.

⁵¹KOLNÍKOVÁ, E. *Peniaze v našich dejinách*. 1. vyd. Bratislava. Obzor, n.p. Bratislava, 1976. 31- 43s. ISBN 65-013-76.

⁵² KOLNÍKOVÁ, E. *Baníctvo a Mincovníctvo v dejinách Slovenska : Zborník príspevkov z medzinárodného numizmatického seminára*. Bratislava: Národná banka Slovenska – Múzeum mincí a medailí Kremnica, 2013. 8-9s. ISBN 978-80-8043-193-8.

- **Bratislavské tetradrachmy s nápismi** –tetradrachmy mali na minciach nápis: AINORIX, BIATEC, COISA, DEVIL, EVOIVRIX, FARIARIX, IANTVMARVS a mnoho ďalších. Bratislavské tetradrachmy predstavujú vrchol stredoeurópskeho keltského mincovníctva.
- **Bratislavské drachmy –typu Simmering** – predstavujú strieborné mince s hmotnosťou 2,5 g. Tento názov dostali podľa prvého nálezu z roku 1880 v tejto časti Viedne. Pravdepodobne sa tieto mince používali v bežnom obehu.
- **Bratislavské oboly –typ Karlstein** – tieto drobné mince boli razené v Karlsteine a na územie Bratislavy sa dostali koncom štyridsiatich rokov pred zmenou letopočtu, kedy začali raziť drobné mince podľa karlsteinského vzoru.⁵³

1.4.2.3 Osobitosti hexadrachmy bratislavského typu

Bratislavská mincovňa začala po roku 70 pred Kristom raziť strieborné mince, ktoré dostali názov *Tetradrachmy*. Identický názov sa našiel aj na zlatých minciach – statéroch. Avšak ich nízky počet nálezov svedčí o tom, že sa tieto mince razili len krátku dobu. A po čase sa prešlo na razbu zo striebra. Dôvod na zmenu ich razby mohol spôsobiť nedostatok zlata alebo sa Kelti chceli priblížiť nórickým kráľom. Ich dôvody však mohli byť rôzne. Pri tvorbe umeleckého spracovania mince preberali námet z rímskeho, republikánskeho denáru monetárov Calena a Corda. Štýl mince na averze predstavuje presnú kópiu hlavy rímskych cností. Na reverze mince, kde sa nachádza aj nápis *Biatic* je vyobrazený jazdec. V ojedinelých prípadoch je namiesto jazdca stvárnená jazdkyňa, ktorá bola symbolom niektorej z bohýň. Raritou medzi tetradrachmami je minca s hmotnosťou 6 gramov. Autor tejto mince čerpal z dvoch typov rímskych republikánskych denárov. Predná strana mince je presnou kópiou denára T. Carisia a druhý motív prevzal z mince C. Hosidia Getu.⁵⁴

Pôvodom a charakteristikou hexadrachmy sa venovalo množstvo odborníkov, archeológov a numizmatikov. V roku 1925 J. Eisner vypracoval kvalitnú štúdiu, v ktorej spracoval nález bratislavského pokladu, objaveného dva roky predtým pri výstavbe Tatra banky. Avšak až R. Paulsen ako prvý spracoval súhrnný dokument o minciach typu

⁵³ BARTÍK, B. a kol. *Zborník slovenského národného múzea*. [elektronický zdroj]. Roč. 112. Bratislava: Slovenské národné múzeum – Archeologické múzeum, 2018, s. 157-159. ISBN 978-80-8060-449-3 . Dostupné na : https://www.snm.sk/swift_data/source/archeologicke_muzeum/zborniky/z28/10.%20Archeologia2018-Kolnikova%20et%20al.pdf?5d2486465e713

⁵⁴ KOLNÍKOVÁ E. a kol. *Kronika peňazí na Slovensku*. Bratislava: Fortuna Libri, 2009. ISBN 978- 80-89379-15-6.

„*Biatec*“ vo svojom veľkolepom diele. Na začiatku 90 rokov 20. storočia sa hexadrachmou monograficky zaoberala aj E. Kolníková. Napriek tomu, že sa týmto typom mincí zaoberalo množstvo autorov, ešte ostáva veľa nevypovedaných otázok.

Mince typu „*Biatec*“ boli dlho označované za tetrachmy. Avšak až výskumom, ktorým sa zaoberal R. Göbbl sa zistilo, že tieto mince sú typu hexadrachmy. Centrom nálezu týchto mincí bolo jednoznačne Bratislavské oppídium. Dôkaz o tom, že v Bratislave bola mincovňa nám okrem rôznych exemplárov dokazujú aj nálezy nádob na tavenie materiálu a taviace doštičky.

Bratislavský mincový systém pozostával zo zlatých a strieborných nominálov reprezentujúce mince: mušľovité statéry typu „*Biatec*“ a jeho diely 1/3 a 1/8 statéry. Nápis, ktoré sa nachádzajú na zlatých minciach majú interpretačný význam. Ukazujú nám spoľahlivé mincové prepojenie so striebornými mincami typu „*Biatec*“ a drachmy typu „*Simmering*“. Strieborné hexadrachmy typu „*Biatec*“ sú v rámci keltského mincovníctva jedinečné z epigrafického hľadiska. Koniec bratislavského mincovníctva sa datuje na koniec 40. rokov 1. storočia, keď Kelti boli porazení dáckym kráľom.⁵⁵

1.5 Prehľad štúdií o zhodnocovaní kapitálu investovaním do mincí v porovnaní s CP

Niektorí finanční odborníci sa venovali štúdiu investovania do rôznych aktív a skúmali, či je výhodnejšie investovať do akcií alebo vzácnych kovov. Štúdiou dospeli k názoru, že v súčasnosti je lepšie investovať do vzácnych kovov (zlata a striebra), lebo je to bezpečnejší spôsob a v porovnaní s trhom akcií aj menej volatilný. Vláda USA prijala v roku 2012 uvoľnenú menovú politiku, ktorej cieľom bolo, že vláda vstrekuje tony hotovosti do hospodárstva, čím sa zvýšili ceny vzácnych kovov, v dôsledku zvýšenia ponuky peňazí. Ďalším dôvodom investície do vzácnych kovov je, že v súčasnosti sa zvýšila volatilita trhu. Akciové trhy sú mimoriadne volatilné a investori radšej investujú do zlata a striebra v rôznej podobe, aby znížili svoje riziko. Posledným dôvodom je nadchádzajúca kríza zadlžení - nadmerné zadlženie sa týka najmä Európy, USA a zlyhávania ekonomiky Grécka.⁵⁶

Andrew Bloomenthal ponúkol iný pohľad na investovanie do mincí. Napriek tomu, že zlaté mince slúžia ako ochrana pred infláciou, prikláňa sa k názoru, že americké

⁵⁵ MILITKÝ, J. *Hromadný nález hexadrachmy typu Biatec a stříbrného ingotu z neznáme lokality. Publikace ASEP:Konferenční příspěvek.* [online]. Praha: 2014.Roč. 68. č. 34. s. 99 – 115. ISSN 0029-6074. Dostupné na: <http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2011/02/Militky-Dpot-Biatek.pdf>.

⁵⁶ JM BULLION. *Precious Metals vs the Stock Market.* [elektronický zdroj][cit 2020-03-25]. Dostupné na: <https://www.jmbullion.com/investing-guide/paper-investments/precious-metals-vs-stock-market/>.

pokladničné poukážky sú lepšou alternatívou. Pri tomto názore sa opiera o fakty, ktoré mnohí numizmatici prehliadajú. Sú to najmä náklady obetovanej príležitosti, náklady spojené so skladovaním a v neposlednom rade predaj, či už americkej mince *Eagle Gold*, kanadskej mince *Gold Maple Leaf* alebo juhoafrického Krugerrandu, ktorý sa spája s daňovou sadzbou. Naproti tomu najväčším lákadlom pri nákupe štátnych dlhopisov je dosahovanie výnosov z investície.⁵⁷

Svetová rada pre zlato (the World Gold Council) odporúča v čase nízkych úrokových sadzieb, aby ľudia investovali do zlata radšej ako do dlhopisov. Podľa asociácie individuálnych investorov dôvody rastu a poklesu ceny dlhopisov závisia od zmeny úrokových sadzieb a zmeny kreditnej kvality. Investovanie do zlata sa považuje za štít proti nepriaznivým hospodárskym udalostiam, ako recesia a inflácia, ktoré často znižujú ceny akcií a dlhopisov. Takéto aktíva, ktoré konajú týmto spôsobom sa často označujú ako „bezpečný prístav“.⁵⁸

Podľa zahraničnej banky (IDFC First Bank), ak sa človek rozhodne investovať do zlata, mal by namiesto zlatých mincí investovať do zlatých dlhopisov. Zlaté dlhopisy umožňujú zachytiť pohyb cien, rovnako investorovi zaplatia fixný úrok, nevyskytujú sa tu žiadne skladovacie náklady a ponúkajú štátnu záruku, pretože ich vydáva vláda. Navyše, nie sú tu zahrnuté žiadne poplatky.⁵⁹

Francis Dao analyzoval investovanie do dlhopisov a mincí. Tvrdil, že je náročné porovnávať mince s dlhopismi. Existujú rovnako dobré ako aj zlé dlhopisy a to isté platí aj pri minciach. Skúmaním prišiel na skutočnosť, že mince sú pravdepodobne lepšou investíciou. Mince sú bezpečnejšie, majú vyššie výnosy a sú oslobodené od daní. Avšak je potrebné množstvo času na „vyzretie“ tejto investície. Dao ponúkol aj možnosť ako môže začínajúci investor, ktorý nemá veľké množstvo peňažných prostriedkov investovať do mincí. Niektorí predávajúci ponúkajú nie tak vzácne mince za prijateľnejšie ceny. Tieto mince neprinášajú taký výnos, ako vzácnejšie mince, ale je to možnosť ako sa tomu môže začať investor venovať.⁶⁰

Revenda sa zoberal otázkou, či má investícia do drahých kovov, numizmatických

⁵⁷ BLOOMENTHAL, A. *The Better Inflation Hedge: Gold or Treasuries?* [elektronický zdroj][cit. 202003-25] Dostupné na: <https://www.investopedia.com/articles/investing/092514/better-inflation-hedge-gold-or-treasuries.asp>

⁵⁸ ROTHANS, J. *How Do Gold and Bonds Compare?* [elektronický zdroj][cit. 202003-25]. Dostupné na: <https://www.usmoneyreserve.com/blog/gold-or-bonds/>

⁵⁹ IDFC FIRST BANK. *What is the Gold bond scheme and should you invest?* [elektronický zdroj][cit. 202003-25]. Dostupné na : <https://www.idfcfirstbank.com/knowledge-resources/gold-bond-scheme.html>

⁶⁰ DAO, F. *Coin Investments Versus Bonds.* [elektronický zdroj][cit. 2020-03-25]. Dostupné na: <https://ezinearticles.com/?Coin-Investments-Versus-Bonds&id=3966210>.

mincí a akcií význam. Prišiel k názoru, že zlato neudržiava hodnotu a nie je tak stabilné v dlhodobom období ako ku príkladu peniaze na bežných účtoch, a tvrdil že ich výnos môže byť aj záporný. Od roku 1980 až do 2015 investori, ktorí investovali svoje finančné prostriedky do zlata, tak ich investícia bola o 33% nižšia. Na druhej strane ľudia, ktorí mali svoje peniaze na bežnom účte pri rovnakom porovnávaní bola o 68% vyššia. V prípade zlatých mincí je výnos spojený so zmenami, resp. rastom ich numizmatickej hodnoty. Ak však človek investuje do drahých kovov nevyhne sa nákladom na poistenie a uchovanie. Ak sa investor chce vyhnúť týmto nákladom, môže investovať do certifikátu na drahé kovy. Avšak vtedy investor kupuje CP a nie drahý kov vo fyzickej podobe. Najvhodnejšou investíciou do drahých kovov sú pamätné (historické) mince, ktoré majú numizmatickú hodnotu.⁶¹

⁶¹ REVENDA, Z. *Investment in Precious Metals and Stocks*. [elektronický zdroj] [cit. 2020-05-13]. Dostupné na: <https://ideas.repec.org/a/prg/jnlaop/v2016y2016i4id542p25-36.html>.

2 Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce je vyhodnotiť, do akej miery sú numizmatické mince vhodné aktívum na zhodnotenie kapitálu. Pri zhotovení práce sme si stanovili čiastkové kroky, na základe ktorých sme postupovali:

- Ako prvé sme začali so zbieraním informácií o numizmatike, teoreticky sme si vymedzili pojem numizmatika, čím sa táto historická veda zaoberá, aká je jej úloha.
- Ďalej sme zozbierali informácie o vývoji peňazí. Priblížili sme ako sa formovali peniaze od staroveku až po súčasnosť.
- Vybrali sme si historické obdobie, ktoré sme sa snažili bližšie objasniť, opísali sme históriu Keltovej, ich hospodárstvo, náboženstvo a aký bol ich mincový systém.
- V teoretickej časti sme na záver interpretovali názory odborníkov na túto problematiku.
- Následne sme si v empirickej časti vybrali dva typy keltských mincí – zlatú mincu a striebornú mincu, pri ktorých sme dlhšie časové obdobie sledovali ich predajnú a vyvolávaciu cenu.
- V tejto časti sme sledovali aj vývoj krivky výnosu 10 ročných vládnych dlhopisov USA a výnos akciového indexu S&P 500.

3 Metodika práce a metody výskumu

Skôr ako sme začali vypracovávať bakalársku prácu, tak sme si stanovili cieľ, ktorý chceme v práci splniť. V celi sme si určili ako budeme postupovať krok za krokom. Na stránke ústrednej knižnice SAV sme si najskôr pozreli, aký majú výber kníh s problematikou o numizmatike, Keltskom období a o vývoji peňazí. Požičali sme si knihy s týmito témami, ktoré sme postupne spracovávali. Keď sme si spracovali tieto knižné zdroje, začali sme študovať štúdie, ktoré sa zaoberali investovaním do numizmatických mincí, vzácnych kovov alebo do CP. Vybrali sme si niektoré zo štúdií, ktoré sme upravili do kratších názorov.

Pri vypracovaní tejto práce sme využili niektoré logické postupy, ako je napríklad triedenie. Postupne krok po kroku sme spracovali jednotlivé knihy, ktoré sme roztriedili do podkapitol a neskôr do kapitol. Okrem triedenia sme využili aj dedukciu, ktorú sme použili, keď sme sa z množstva všeobecných informácií dostali ku konkrétnym údajom.

Keď sme spravili väčšinu z bakalárskej práce, vyhľadali sme si informácie, ktoré nám chýbali. Medzi jednotlivými krokmi sme aj opravovali chyby, ktoré sme mali v práci. Po dokončení teoretickej a praktickej časti sme do práce spravili obal, titulný list záverečnej práce, úvod, abstrakt, záver a zoznam použitej literatúry.

4 Výsledky práce

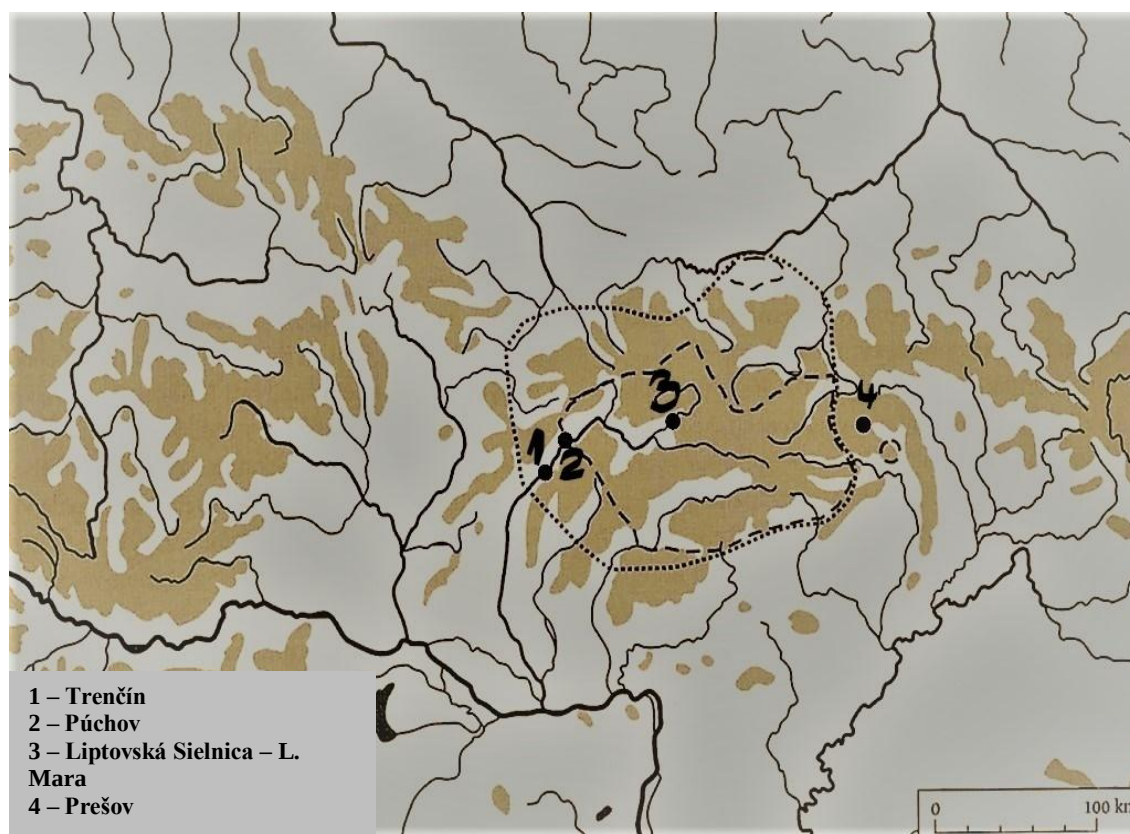
S mincami sa dá obchodovať na rôznych portáloch, trhoch, inštitúciách a organizovaných burzách. Národná banka Slovenska na obchod s mincami využíva množstvo zmluvných partnerov zo Slovenska ako aj zo zahraničia. Medzi slovenských partnerov patrí Nunofia s.r.o., Armatus, Barasa plus s.r.o., mincovňa Kremnica, Moneta Cassovia s.r.o. a mnoho ďalších. Uvedené predajne ponúkajú okrem priameho predaja v mieste ich sídla aj donášku týchto mincí. K zahraničným zmluvným partnerom zaraďujeme Dukát s.r.o., E-MINCE numismatika, Euromünzen Spezialversand a iné. Aukčný dom Macho&Chlapovič je známy v Európe, Amerike a aj v Ázii. Jeho aukcie sú medzinárodne uznávané na numizmatických portáloch ako Sixbid, Coinarchives a Numisbids. Organizujú tiež verejné dražby. Týchto dražieb sa môže zúčastniť ktokoľvek, buď osobne v sále alebo naživo cez internet.

4.1 Tetradrachma - typ Veľký Bysterec

Keltské mincovníctvo má rozsiahlu razbu mincí. Ako už bolo v teoretickej časti spomenuté Kelti obsadili juhozápadné, severné a východné Slovensko. Na analýzu a porovnanie Keltskej razby sme si vybrali razbu z púchovskej kultúry. Púchovské mincovníctvo priradujeme k razbe na severnom Slovensku. Toto mincovníctvo je známe razbou zlatých a strieborných mincí. Zlaté mince reprezentujú zlaté statéry lopatkovitého tvaru a strieborné mince-tetradrachmy. Púchovská kultúra síce nie je taká známa, avšak prináša nám množstvo historických poznatkov o živote Keltov. Táto kultúra sa rozprestiera na výšinami opevnenými miestami najčastejšie v ústi dolín. Prvé zmienky o tejto kultúre sa datujú od polovice 2. storočia pred n.l. až do konca 2. storočia. Toto obdobie sa priraduje k neskorej dobe laténskej až staršej doby rímskej. K najvýznamnejším ústredným hradiskám zaraďujeme hradisko Pohanská-Plavecké Podhradie na Záhorí, sídlisko Trniny nad Veľkým Bystercom na Orave a na vrchu Havránok pri Liptovskej Mare. Na prelome letopočtu sa územie púchovskej kultúry začalo zmenšovať. Archeológovia priradujú príčiny zmenšovania územia zmenám, ktoré nastali v stredoeurópskom priestore, najmä v antickom svete.⁶²

⁶² HANIK, D. *Kelti vo včasnohistorických dejinách Slovenska [elektronický zdroj].* [cit. 2020-03-26]. 7. študentská vedecká konferencia. ISBN 978-80-555—0516—9.

Obr.3 : Hranice púchovskej kultúry

Zdroj: Haník, J. Kelti vo včasnohistorických dejinách Slovenska (4.– 1. storočie pred n.l.) [elektronický zdroj]. Dostupné na : <https://www.publib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Chovanec3/subor/s3-2.pdf>. (Vlastné spracovanie)

Keltské púchovské mincovníctvo razilo širokú škálu mincí. Na razbu strieborných veľkobysterských mincí sa používalo rozdielne striebro v porovnaní s levickými mincami. To poukazuje na to, že toto mincovníctvo využívalo na razbu striebro a meď zo zdrojov pochádzajúcich z dolín Nízkych Tatier. Medené mince sa pritom razili iba na hradisku v Liptovskej Mare. Charakteristickým prvkom na minciach z púchovskej razby je štylistické prevedie mincí. Na averze mincí je hrboľ a na reverze je zobrazený realistický kôň. História nám ukazuje, že niektoré keltské mincovne mali nedostatok zlata a striebra. Dôkazom sú nálezy mincí, ktoré mali jadro z obecného kovu a povrch bol pozlátený resp. postriebrený.⁶³

Tetradrachma typu Veľký Bysterec sa razila na konci 2. storočia až do prvej polovice 1. storočia pred n.l. na severe až severovýchode Slovenska. Ako dôkaz nám slúži nález z Veľkého Bysterca, ktorý bol nájdený v roku 1879 v oblasti Trniny. Poloha hradiska

⁶³ KOLNÍKOVÁ, E. a kol. *Baníctvo a mincovníctvo v dejinách Slovenska: Zborník príspevkov z medzinárodného numizmatického seminára*. Kremnica: Národná banka Slovenska – Múzeum mincí a medailí Kremnica. 2013. ISBN: 978-80-8043-193-8. Dostupné na : <http://www.akademickyrepozitar.sk/sk/repozitar/banictvo-a-mincovnictvo-v-dejinach-slovenska-mining-industry-and-coin-minting-in-history-of-slovakia.pdf>

Trniny mala významné postavenie obchodného centra, najmä ako spojnica medzi Oravou, horným Považím a južnou časťou Poľska. Z tejto lokality sa eviduje 6 zlatých lopatkovitých mincí, 5 mušľovitých statérov s krúžkom, 17 tetradrachiem s hrboľom – veľkobysterský typ a 1 drachma. P. Čaplovič realizoval množstvo archeologických výskumov, na základe ktorých tvrdil, že najviac zastúpené mince boli na averze bez razby s hrboľom. Reverz zdobí kôň s trojuholníkovými kopytami a so symbolom v podobe hracieho kolku. Tieto mince sa vzhľadom na ich rozličnú veľkosť označovali tetradrachmy a didrachmy.⁶⁴

Na prednej strane mincí typu Veľký Bysterec sa nenachádza žiadny vzor ani kresba. Vyobrazenie mincí bolo nahradené plastickým hrboľom, ktorý sa rozprestieral na takmer celom averze mincí. Hrboľ vystupuje priamo z okraja mincového kotúčika a väčšinou má okrúhly tvar. Veľa numizmatikov a historikov si pokladá otázku: „Prečo sa na averze nenachádza hlava božstva, ako je to na väčšine mincí keltskej razby?“ Avšak odpoveď na túto otázku sa líši. Na reverze typu Veľký Bysterec je štylizovaná kresba koňa, orientovaná doprava. Symbolika vyjadrená guľôčkami je pred koňom a zároveň aj nad ním. Tento symbol sa spája s keltským božstvom Slnka. Motív koňa sa stal predlohou nielen pre tento typ mince, ale často sa vyskytoval aj s jazdcom, ktorý bol na väčšine východokeltských mincí.

Obr. 4.: Tetradrachma typ Veľký Bysterec.

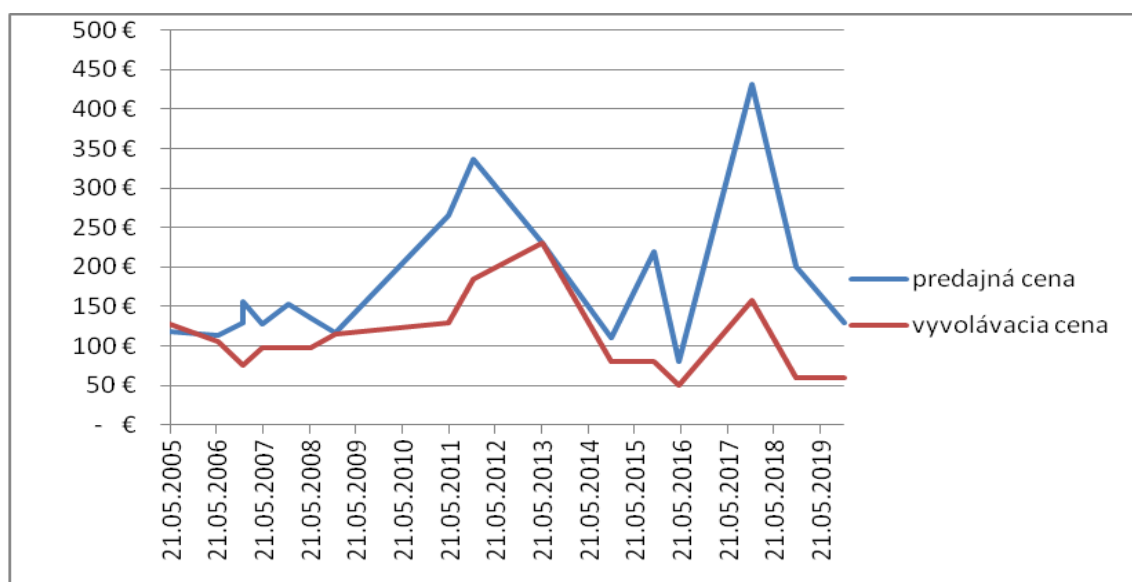
Zdroj: <https://keltskemince.webnode.sk/slovensko/typ-velky-bysterec/>

Archeológ Mikuláš Kubínyi objavil v roku 1879 počas vykopávky na hradisku

⁶⁴ BŘEZINOVÁ, G. a kol. *Zborník Slovenského národného múzea*. Bratislava : Ultra Print, s.r.o. Bratislava. Roč. 62 – 2018. ISSN 1336-6637. Dostupné na : https://www.snm.sk/swift_data/source/archeologicke_muzeum/zborniky/z28/07.%20Archeologia2018-Ozdani.pdf?5d2486463f030

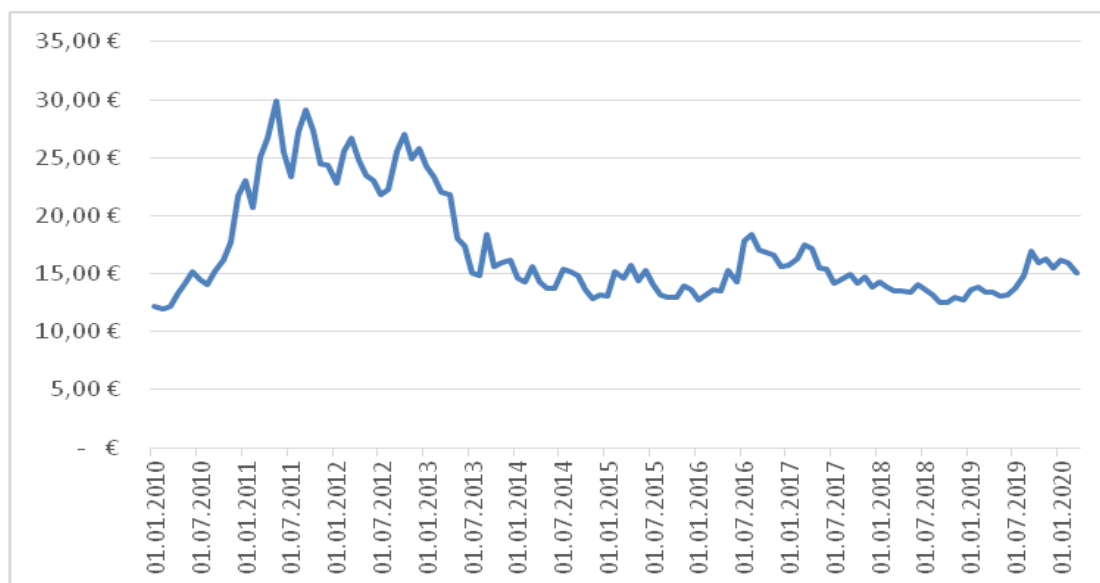
Trniny v obci Veľký Bysterec sadu keltských mincí. Tento nález obsahoval 14 strieborných a 11 zlatých mincí. Zo začiatku boli tieto mince v súkromnom vlastníctve, až po uplynutí desiatok rokov boli umiestnené v Oravskom múzeu. Strieborné tetradrachmy typu Veľký Bysterec majú v porovnaní so zlatými mincami nižšiu hmotnosť, veľkosť a aj zobrazením sa od seba líšia.⁶⁵

Graf č. 1: Tetradrachma, typ Veľký Bysterec, Hrboľ/ Cválajúci kôň doľava, okolo guličky

Zdroj: Coinarchives. 2020. [elektronický zdroj]. Dostupné na: <https://www.coinarchives.com/a/>, (vlastné spracovanie)

Graf č. 2 : Vývoj ceny striebra

Zdroj: <https://www.izlato.sk/cena-striebra> (vlastné spracovanie)

⁶⁵ KOLNÍKOVÁ E. a Kolektív. *Kronika peňazí na Slovensku*. Bratislava: Fortuna Libri, 2009. s.15. ISBN 978- 80-89379-15-6.

Z dôvodu volatility v ekonomike sa investovanie do keltských mincí odporúča na dlhšie časové obdobie. Menej skúseným zberateľom sa preto radí, aby zo začiatku začali s investovaním do jednoduchších mincí z hľadiska pôvodu a histórie. Dôvodom je, že pri menej skúsených zberateľoch je vysoké percento, že sa zľaknú pri prvom menšom poklese hodnoty mince. Ako môžeme z grafu vidieť investovanie do keltských mincí nie je chvíľkovou záležitosťou, o čom svedčí aj samotné tvrdenie numizmatikou. Táto krivka vyjadrujúca investovanie do mincí predstavuje veľké výkyvy v cene za túto mincu. Z dlhodobého hľadiska však predstavuje dobrú investíciu a pomerne vysoký výnos. V roku 2007 rástli na komoditných trhoch ceny vzácných kovov. Predpokladá sa, že ceny drahých kovov budú aj v nasledujúcich rokoch rásť vďaka priaznivým reakciám investorov na finančnom trhu. Ako na grafe môžeme vidieť, vďaka priaznivým situáciám na finančnom trhu vyvolávacia cena je nižšia ako predajná cena. Dôvodom je zvýšený dopyt investorov po týchto minciach. Keď na konci roka 2008 vypukla veľká hospodárska kríza, tak záujem investorov o strieborné mince sa zvýšil a tento záujem sa každým rokom zvyšoval. Investori počas tejto krízy uprednostňovali investovanie do komodít pred investovaním na kapitálovom a peňažnom trhu. Rastúci dopyt sa týkal aj strieborných mincí. Rastúca tendencia rastu cien strieborných mincí dosiahla vrchol v roku 2012. Už z grafu nám vyplýva, že počas týchto 4 rokov predajná cena neustále rástla, teda dopyt po tomto type mincí bol vyšší ako bola jej vyvolávacia cena. Vyvolávacia cena počas rokov 2008 – 2011 mala prevažne konštantnú hodnotu. V roku 2012 krivka vyvolávacej ceny začala rásť. Na grafe môžeme vidieť, že tak ako sa zvyšovala cena striebornej mince, rovnako rástol aj dopyt po striebre. Avšak v roku 2013 nastal na trhu s komoditami zvrät, kedy ceny komodít začali klesať. V tomto roku nastal aj prudký pokles cien striebra na trhu s týmito komoditami. Dopyt investorov po strieborných minciach zaznamenal tiež prudký pokles. Krivka predajnej ceny výraznejšie klesala nasledujúce 2 roky. Jedným z dôvodov poklesu bol aj pokles cien striebra. Tým, že záujem investorov o numizmatické mince poklesol, tak aj ponuka zaznamenala pokles. Za posledné roky cena striebra na komoditných trhoch nezaznamenala výraznú volatilitu. Nezamestnanosť v eurozóne od začiatku roka 2014 začala klesať a každým rokom sa nezamestnanosť znižovala. Situácia na trhu sa zlepšovala a v polovici roka 2016 nastal rast záujmu o numizmatické mince, ktorý vyvrcholil v polovici roka 2018, kedy strieborná minca – tetradrachma typ Veľký Bysterec zaznamenala najvyššiu predajnú cenu za celé sledované obdobie. Síce ekonomika na pracovnom trhu na začiatku roka 2019 stále rástla, investovanie do zberateľských mincí zaznamenal pokles. V roku 2020 nastal zvrät, keď sa v niektorých krajinách sveta vrátane

Slovenska objavil nový koronavírus – COVID 19. Záujem o striebro sa zvýšil a predpokladá sa, že rovnako ako v čase krízy v rokoch 2008-2009, aj v súčasnosti bude dopyt po striebre stúpať.

4.2 1/24 statér – typ Athéna Alkis

Zlaté statéry sa začali raziť v prvej polovici 1. storočia pred Kr. Zlaté mince sa razili najmä v hospodársky-správnych centrách na strednom a hornom Považí. Tieto mince mali nezvyčajný lopatkovitý tvar a lišili sa aj zobrazením na týchto minciach. Originálny obraz je abstrahovaný a využíva rôznu symboliku. Na pár exemplároch je hlava božstva, pričom vytvára oblúkovité línie, vlnovky a krúžky. Lopatkovité statéry sa razili zo zlata s vysokým obsahom striebra a medi. Nálezy týchto mincí boli v púchovskej kultúre v Skalke nad Váhom, v Trenčianskych Bohuslaviciach a Udiči.⁶⁶

Pre vznik púchovského peňažného hospodárstva mali veľký vplyv zlaté nominály, okrúhleho tvaru. Ojedinelú skupinu mincí predstavujú lopatkovité statéry, ktoré sú typické pre púchovskú kultúru. Vzory na týchto minciach sú čerpané z vlastnej kultúry a domácej symboliky nadväzujúcej z historických tradícií.

Numizmatika poznala túto časť keltskej kultúry najprv len z exemplárov nájdených na území Oravy v obci Veľký Bysterec- Trniny v roku 1879. Dlhé roky trvalo, dokým sa zlaté statéry znovu objavili vďaka detektorom kovov. Avšak len malá časť z týchto mincí skončila v múzeu, väčšina skončila u zberateľov. Podobne ako striebornými mincami- typu Veľký Bysterec aj zlatými statérmi sa venovali mnoho odborníkov napr. E. Kolníková, Ručka, Soják a v neposlednom rade Fröhlich.

Fenomenálnou razbou zlatých statérov bol motív mince typu „*Athéna Alkidemos*“ a jeho jednotlivé diely tejto razby. Tento druh mince bol zaznamenaný v čase rozkvetu púchovskej kultúry. V tejto dobe obiehali toto územie, ale zároveň boli aj importované.

⁶⁶ KOLNÍKOVÁ E. a Kolektív. *Kronika peňazí na Slovensku*. Bratislava: Fortuna Libri, 2009. s.15. ISBN 978- 80-89379-15-6.

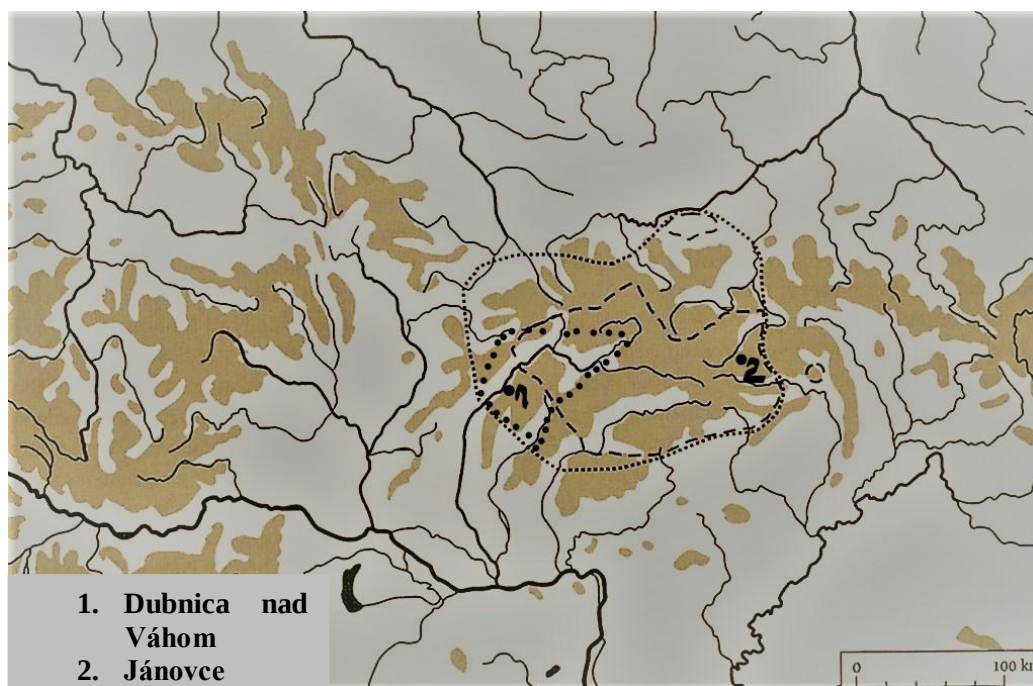
Obr. 5 : 1/24 statéru – typ Athéna Alkis

Zdroj: <https://nuvi.cz/aukce/aurea-numismatika-53-aukce-7-12-2013/?detail=1971&auction=660712>

Výskumom sa dokázalo, že Kelti svoje mince aj falšovali. Potvrdzujú to nálezy zlatých mincí typu „Athéna Alkidemos“ a mušľovité zlaté mince. Tieto druhy mincí mali jadro z bronzu a boli pozlátené. Pri týchto falšovaných nomináloch nie je ťažké určiť, že ide o imitáciu, z dôvodu polovičnej hmotnosti oproti originálu.

Obr. č. 6: Hranice púchovskej kultúry – obraz razenia lopatkovitých statérov

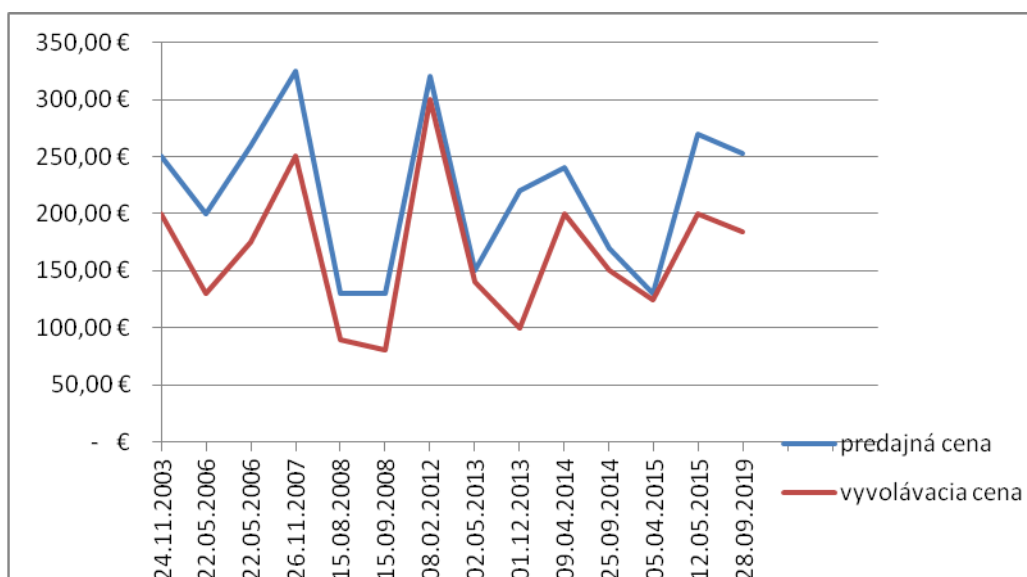

Zdroj: Vlastné spracovanie, Július Fröhlich, Počiatky lopatkovitých statérov

V Púchovskej kultúre okrem zlatého statéra typu „Athéna Alkidemos“ a jeho časti nachádzame aj na severe Keltské mince typu „Nitra“, „Divinka“ a rôzne imitácie mušľovitých statérov.⁶⁷

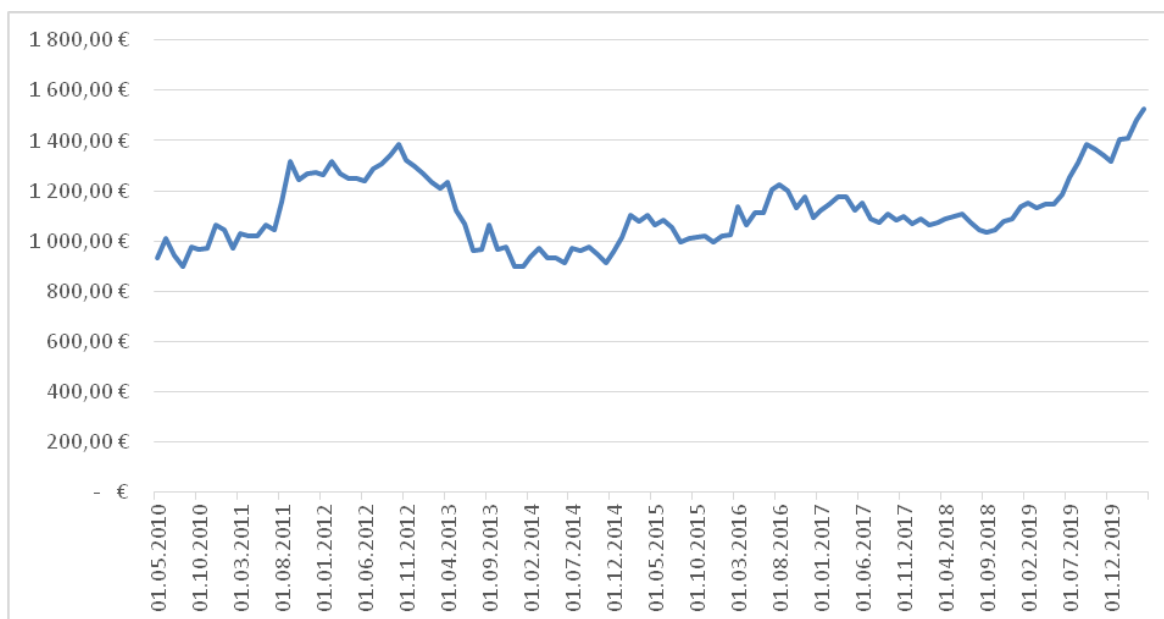
⁶⁷ FRÖHLICH, J. Počiatky lopatkovitých statérov púchovskej kultúry a prvé známe dobové falzum z mincí tejto skupiny. In Numizmatické listy. Praha : Národní múzeum, 2017. Roč. 72. č. 1-2. s. 3-9. ISSN 0029-

Graf č. 3 : 1/24 statéru – typ Athéna Alkis

Zdroj: Coinarchives. 2020. [elektronický zdroj]. Dostupné na: <https://www.coinarchives.com/a/>, (vlastné spracovanie).

Graf 4 : Vývoj ceny zlata

Zdroj: <https://zlataky.sk/cena-zlata-a-grafy-zlata> (vlastné spracovanie)

Zlaté statéry sú známe nielen svojou históriou, ale aj vďaka kovu, z ktorého boli razené. Zlato už v minulosti bolo považované za uchovávateľa hodnoty peňazí a v súčasnosti sa stále zvyšuje množstvo investorov, ktorí chcú svoje peniaze zhodnotiť týmto spôsobom. Rovnako ako pri strieborných minciach aj tu je dôležité si uvedomiť, že

táto investícia nie je len na rok po prípade pár rokov, ale má dlhodobý charakter. V porovnaní so striebornými mincami, má cena zlatých mincí omnoho vyššiu nominálnu a aj historickú cenu. Zlato je vzácny kov, ktorý si udržiava svoju hodnotu od nepamäti. Ako na grafe môžeme vidieť cena zlatej mince bola predaná za vyššiu cenu v porovnaní s očakávanou resp. vyvolávacou cenou. Už z grafu je zrejmé, že cena za ktorú investor kúpi mincu sa mu mnohonásobne v budúcnosti vráti. Pred finančnou krízou investovanie do zberateľských mincí malo klesajúci charakter. Bolo to spôsobené tým, že investori vyhľadávali pre nich zaujímavejšie možnosti investovania, ktoré im priniesli vyšší výnos. Napríklad investovanie do akcií alebo dlhopisov. Až po vypuknutí veľkej hospodárskej krízy, ktorá vypukla na konci roka 2008 sa zvýšil záujem o investovanie do zlata v podobe zlatých tehál a zlatých mincí. Jedným z dôvodov bola skutočnosť, že zlato malo rastúcu tendenciu a jeho hodnota stúpala až do roku 2012, kedy nastal zvrät. Preto investori v tomto období uprednostňovali investovanie do drahých kovov. V roku 2013 sa inflácia znížila, čo vyvolalo pokles záujmu o komodity vrátane zlatých mincí. V tom istom roku prišlo k oslabeniu komoditných rizík z dôvodu poklesu trhovej hodnoty zlata, ktorú mala v držbe ECB. Pokles cien na komoditných trhoch aj v roku 2014 mal klesajúcu tendenciu. Do roku 2018 cena zlata na komoditných trhoch sa výrazne nemenila. Síce hodnota zlata sa nemenila, na grafe môžeme vidieť, že v roku 2017 nastal prudký záujem o zlaté mince. Už z grafu nám vyplýva, že hodnota zlata od minulého roka zaznamenala výraznejší rast, ktorej rastúca tendenciu pokračovala aj na začiatku roku 2020.

4.3 Vývoj výnosu 10 ročného vládneho dlhopisu USA a indexu S&P 500

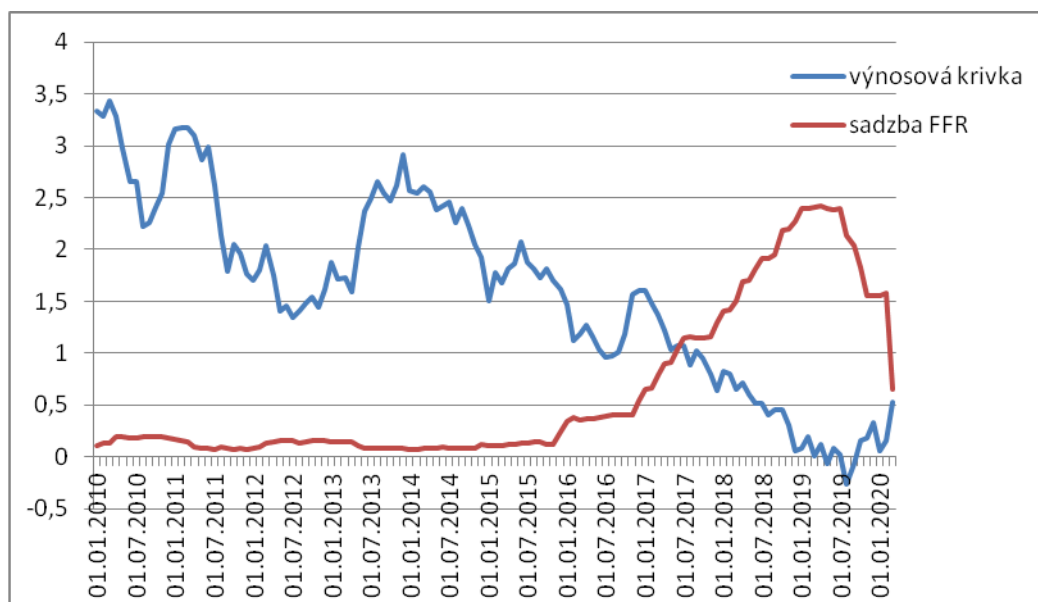
V tejto časti si vysvetlíme základné charakteristiky 10 ročného vládneho dlhopisu USA a indexu S&P 500. Graficky si ukážeme ako sa ich výnosy vyvíjali počas 10 rokov v mesačných frekvenciách.

4.3.1 10 ročný vládny dlhopis USA

Štátne dlhopisy v USA vydáva ministerstvo financií a najviac sú ovplyvňované súčasnou ekonomikou. Pri analýze dlhopisov je dôležité si uvedomiť, aké faktory ovplyvňujú dlhopisy. Medzi najdôležitejšie faktory patrí úroková sadzba, inflácia a úverový rating. Pri úrokových sadzbách je dôležité, aby ich investor chápal ako cenu peňazí. Platí pravidlo: „Ak je hospodárstvo silné dopyt po peniazoch je vyšší“. S týmto tvrdením sa stotožňujú aj ekonómovia. Avšak pri vyššom dopyte rastú aj náklady, teda úrokové sadzby. S infláciou súvisí aj ekonomický rast. Ak chce vláda spomaliť stúpajúcu

tendenciu inflácie, zvýši úrokové sadzby.⁶⁸

Graf č. 5 : 10 ročný výnos vládneho dlhopisu USA

Zdroj: Vlastné spracovanie, (<https://www.treasury.gov/resource-center/data-chart-center/interest-rates/Pages/TextView.aspx?data=longtermrate&fbclid=IwAR3XLtpjtHqUDVFqMUT-yUkpf12BOtGsWNVFLnLXceccfzJjmRATaFbwpIA>)

Je zrejmé, že americké štátne dlhopisy sú obľúbeným nástrojom investovania, garantujúcim relatívne vysokú výnosnosť pri vysokej bezpečnosti. Ako nám z grafu vyplýva, na jednej strane garantujú vysokú výnosnosť, avšak aj tu je vidieť volatilita ekonomiky. Na grafe č. 5 máme znázornenú krivku výnosu 10 ročného vládneho dlhopisu USA a krivku úrokovej sadzby Federálneho rezervného systému (FRS) od roku 2010 do začiatku roka 2020. Federálny rezervný systém (FED) predstavuje centrálnu banku v USA. Prostredníctvom úrokovej sadzby (FFR) riadi FED menovú politiku USA. Pri riadení menovej politiky využíva dôležité nástroje : stanovuje povinné rezervy a diskontné sadzby a rovnako vykonáva operácie na voľnom trhu. Krivka sadzby FRS v priebehu rokov 2010 až do konca roka 2015 výrazne nemenila svoj tvar a držala sa tesne nad 0. V roku 2011 Federálny výbor pre operácie na voľnom trhu (FOMC) udržiaval nezmenený cieľ pre sadzbu federálnych fondov a krivka sa pohybovala v rozmedzí od 0,11% do 0,20%.. Reálny HDP stúpol o 1,7% aj vďaka investíciám do nehnuteľností. V júni 2011 FOMC ukončil svoj program nákupu dlhodobých cenných papierov v celkovej hodnote 600 mld. USD. Tento nákup ovplyvnil aj krivku výnosu 10 ročných vládnych dlhopisov, ktoré

⁶⁸ KENNY, T. *How Economic Growth Affects Bond Performance*. [elektronický zdroj][citované 202003-26] Dostupné na : <https://www.thebalance.com/bonds-and-the-economy-417070>.

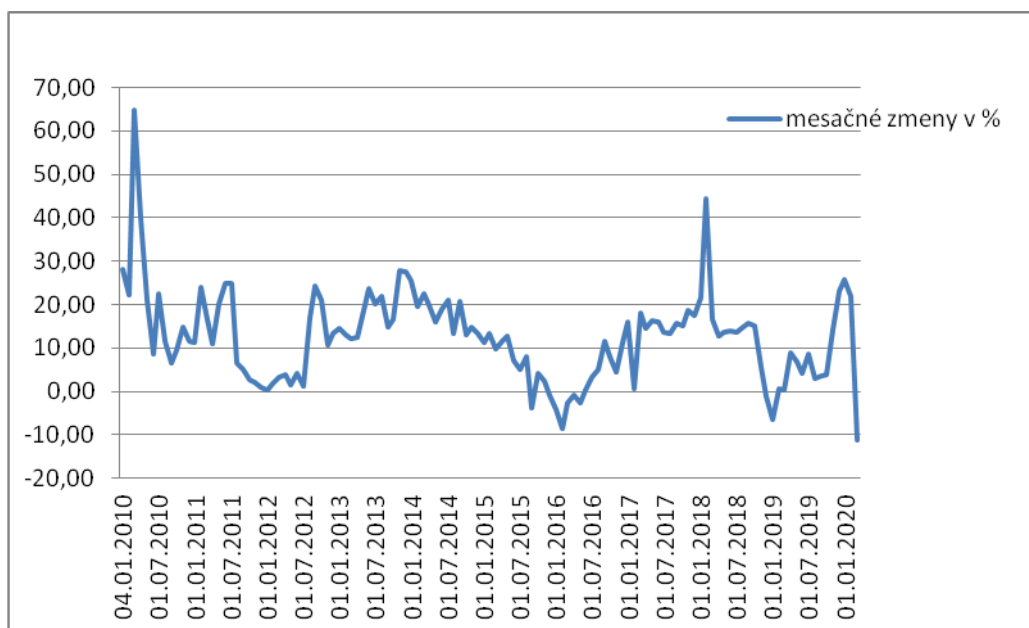
v tomto roku prudko narástli. Netrvalo dlho a finanční odborníci predpovedali v roku 2013, že v roku 2014 príde k recesii. Čo sa nakoniec aj potvrdilo, keď v roku 2014 prudko klesol aj výnos 10 ročných vládnych dlhopisov. V roku 2015 Federálny výbor pre operácie na voľnom trhu (FOMC) rozhodol na svojich zasadnutiach ponechať sadzbu federálnych fondov nezmenenú a tá sa držala tesne nad 0. Síce sadzby sa držia stále nad 0 a nezamestnanosť klesla na 5,6%, avšak výnos 10 ročných vládnych dlhopisov prudko poklesol pod 2%. Začiatkom roka 2016 začala krivka FFR rásť, čo ovplyvnilo krátkodobé aj dlhodobé ú.s. Rovnako aj devízové kurzy USA vystúpili smerom nahor. Sadzba federálneho systému vzrástla koncom roka 2016 o 0,56%. Hospodárstvo USA bolo vystavené náročnému vonkajšiemu prostrediu. Trhová ekonomika prešla neistotou z dôvodu novembrových prezidentských volieb a volatility na finančnom trhu. Toto sa odrazilo aj na krivke výnosu 10 ročných vládnych dlhopisov, ktoré poklesli na 1,6%. V priebehu roka 2017 FED tri krát zvýšil cieľovú sadzbu federálnych fondov. Spomalila sa spotreba obyvateľstva a domácnosti obmedzili svoje výdavky v dôsledku rastúcej inflácie a poklesu reálnych príjmov. Krivka výnosu poklesla na 0,64%. V roku 2018 sa rast HDP spomalil z dôvodu nižšieho čistého exportu v dôsledku slabšieho globálneho obchodu. FED neprestával so zvyšovaním sadzby federálneho systému, pričom následne sadzba stúpala na 2,27%. Avšak ako sadzba stúpala, tak výnos 10 ročných vládnych dlhopisov klesol tesne nad 0. V apríli 2019 sadzba federálnych fondov dosiahla maximálnu hodnotu za sledované obdobie. Krivka výnosu v tomto roku nadobudla zápornú hodnotu v auguste.

4.3.2 *Akciový index S&P 500*

Tento index zahŕňa 500 prominentných spoločností. Patria sem spoločnosti ako Apple, Microsoft a Exxon. Skratka tejto značky znamená „*Standard & Poor's 500*“. Niektorí odborníci považujú index S&P 500 za vodcu americkej ekonomiky.⁶⁹

⁶⁹ CAPITAL. *Index S&P 500*. [elektronický zdroj][cit. 202003-26]. Dostupné na : <https://capital.com/sk/index-s-p-500-definicia>.

Graf č. 6 : Vývoj výnosu akciového indexu S&P 500

Zdroj: Index S&P 500. 2020. [elektronický zdroj]. Dostupné na: <https://www.marketwatch.com/investing/index/spx>. (vlastné spracovanie)

V roku 2010 dosiahla krivka najvyššiu hodnotu. V prvej polovici v roku 2010 sa globálny finančný trh dostal na pokraj kolapsu. Opatreniami vlády EÚ sa podarilo zachrániť túto situáciu. Vďaka týmto opatreniam bol americký akciový trh podporený silnou ziskovosťou podnikov, čím sa priblížil k predkrízovému vrcholu. Ako môžeme vidieť na grafe v roku 2011 nastal prudký pokles akciového výnosu indexu S&P 500. V roku 2012 sa znížila neistota investorov, ktorí investovali na akciových trhoch, čo sa pozitívne ukázalo aj na krivke výnosu sledovaného indexu, ktorý následne zaznamenal rastúci trend. V nasledujúcich rokoch krivka výnosu nezaznamenala výrazné výkyvy v trhovej ekonomike. Až v roku 2016 prišlo k výraznej volatilitě na akciovom trhu. Jedným z dôvodov bola veľmi nízka až záporná úroveň úrokových sadzieb a táto situácia v spojení so slabým ekonomickým rastom a bezinflačným prostredím viedla k výraznému poklesu výnosu akciového indexu S&P 500. V roku 2017 nastalo oživenie na finančnom trhu. Znížili sa riziká z vonkajšieho prostredia, ktoré ohrozovali finančnú stabilitu. Avšak niektoré trendy neustále pretrvávajú a prispievajú k nerovnováhe na trhu. Najvýraznejším trendom je rast zadlženosti tak verejného ako aj súkromného sektora. To prispieva k tomu, že investori viac investujú do rizikových akcií. V roku 2018 sa základná ú.s. prudko zvýšila a to z 0% až nad 2 %. Krivka výnosu akciového indexu v tomto roku vzrástla približne o 4 – násobok v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, kedy krivka výnosu mala

klesajúcu tendenciu alebo len mierne vzrástla. Netrvalo dlho a v roku 2019 krivka výnosu prudko klesla až k záporným hodnotám rovnako ako aj trhovú úrokovú sadzba. Na zabezpečenie odolnosti finančného sektora sa čoraz viac rozmýšľa o použití makroprudenciálnych politík a nástrojov. V roku 2020 Medzinárodný menový fond (MMF) počítal s miernym ekonomickým oživením, ktoré by mali zlepšiť situáciu na finančnom trhu. Avšak všetko sa zmenilo, keď na začiatku tohto roka vypukol koronavírus - COVID 19. Situácia na finančných trhoch zaznamenala prudký pokles.

5 Diskusia

V analytickej časti sme pozorovali ako sa vyvíjali ceny predajnej a vyvolávacej ceny keltskej striebornej a zlatej mince. Ďalej sme sledovali vývoj výnosu 10 ročného vládneho dlhopisu USA a akciového indexu S&P 500. Krivka výnosu striebornej mince – tetradrachmy typu Veľký Bysterec v roku 2007 zaznamenala prudký nárast. Predajná cena bola omnoho vyššia ako vyvolávacia. Rovnaká situácia bola aj pri výnose zlatej mince – 1/24 statéru – typ Athéna Alkis, ktorá rovnako ako strieborná minca vykazovala rast. Sadzba Federálneho rezervného systému sa v rokoch 2010 – 2011 výrazne nemenila a držala sa tesne nad 0 %. V roku 2011 krivka výnosu 10 ročných vládnych dlhopisov narástla. Naopak na grafe akciového indexu S&P 500 v tom istom roku môžeme vidieť prudký pokles. V roku 2011 naopak keltská strieborná a zlata minca zaznamenala rast a investori viac investovali do komodít vrátane zberateľských mincí. V roku 2014 prišlo k recesii na finančnom trhu. Výnos 10 ročných vládnych dlhopisov v tomto roku prudko klesol. Rovnako to bolo aj pri krivke akciového indexu S&P 500, ktorý mal klesajúcu tendenciu. Na druhej strane komoditný trh v roku 2014 zaznamenal veľký záujem zo strany investorov. Investori investovali viac do zlatých mincí v porovnaní so striebornými. Klesajúca tendencia na finančnom trhu prebiehala aj v nasledujúcich dvoch rokoch, kedy krivka akciového indexu S&P 500 klesla až do záporných čísiel. Aj krivka výnosu 10 ročného vládneho dlhopisu klesla, avšak na rozdiel od akciového indexu neklesla pod 0 %. Sice situácia na komoditných trhoch v priebehu týchto dvoch rokov zaznamenala výraznú volatilitu, v porovnaní so situáciou na finančnom trhu zaznamenala väčší záujem u investorov. V rokoch 2018 – 2019 nastal zvrät, kedy na komoditných trhoch prudko klesol nákup striebornej mince – tetradrachmy typu Veľký Bysterec. V prípade zlatej mince nenastala taká volatilita, ale tiež sme zaznamenali mierny pokles. Situácia na finančnom trhu bola tiež volatilná, čo sa ukázalo aj na krivke výnosu 10 ročného vládneho dlhopisu a rovnako tak aj na krivke akciového indexu S&P 500, ktoré klesli až po nulu. V roku 2020 finanční odborníci predpokladali rast na finančných trhoch. Na začiatku tohto roku to vyzeralo, že sa ich prognózy aj potvrdia. Avšak po vypuknutí COVID 19 sa situácia zmenila. Preferencie investorov sa obrátili na komoditný trh. Cena zlata a striebra zaznamenala rast. Na druhej strane záujem o dlhopisy rovnako ako aj rôzne akcie klesol, čo výrazne ovplyvnilo finančný trh.

Záver

Cieľom bakalárskej práce je vyhodnotiť, do akej miery sú numizmatické mince vhodné aktívum na zhodnotenie kapitálu. V teoretickej časti sme najprv priblížili pojem numizmatika, opísali sme niektoré názory odborníkov na túto problematiku a vybrali sme si historické obdobie, ktoré sme bližšie špecifikovali. Vďaka týmto teoretickým poznatkom sme analyzovali jeden zo spôsobov investovania.

V praktickej časti sme sa zamerali na skúmanie a analýzu vývoja 3 typov investícií.

- 1) Graficky sme znázornili predajnú a vyvolávaciu cenu striebornej mince – tetradrachmy typ Veľký Bysterec a cenu zlatej mince – 1/24 statéru typ Athéna Alkis.
- 2) Pomocou Excelu sme si zaznamenávali údaje o vývoji výnosu 10 ročného vládneho dlhopisu USA. Z týchto údajov sme vytvorili graf. Rovnako ako pri minciach aj pri výnose z dlhopisu sme analyzovali ako sa krivka výnosu menila.
- 3) Ako poslednú investíciu, ktorú sme sledovali bol graf akciového indexu S&P 500. Analýzou indexu sme sa bližšie zamerali na tie roky, kedy boli na krivke výraznejšie výkyvy.

Po analýze všetkých grafov sme dospeli k záveru, že ľudia v čase krízy viac investujú do komodít, vrátane investovania do zlatých a strieborných mincí. Keď je priaznivá situácia na finančných trhoch a sú pre firmy vyhovujúce podmienky, tak investori vo väčšej miere investujú na peňažných a kapitálových trhoch. A naopak v čase krízy investori investujú do zlata alebo striebra, ktoré je v tomto čase stabilnejšie a uchováva si svoju hodnotu. Z dosiahnutých výsledkov sme dospeli k názoru, že investovanie do numizmatických mincí predstavuje jednu z možností investovania, ktorá pri dlhodobom investovaní prináša očakávaný zisk.

Príloha 1

Typ mince	Dátum	Predajná cena	Vyvolávacia cena	Kvalita mince
Tetradrachma typ Veľký Bysterec	21.05.2005	119€	127€	1/1
	27.05.2006	114€	105€	1/1
	09.12.2006	129€	75€	1/1
	09.12.2006	157€	75€	1/1
	19.05.2007	128€	97€	1/1
	08.12.2007	153€	97€	1/1
	24.05.2008	136€	97€	1/1
	07.12.2008	116€	115€	1/1
	21.05.2011	265€	130€	1/1
	03.12.2011	336€	184€	1/1
	23.05.2013	231€	231€	1/1
	15.11.2014	110€	80€	2/2
	26.10.2015	220€	80€	1/1
	09.05.2016	80€	50€	1/1/
	02.12.2017	431€	158€	2/1
	09.11.2018	200€	60€	1/1
	22.11.2019	130€	60€	2/1

Príloha 2

Typ mince	Dátum	Predajná cena	Vyvolávacía cena	Kvalita mince
AthénaAlkis	24.11.2003	250	200	1/1
	22.05.2006	200	130	1/1
	22.05.2006	260	175	1/1
	26.11.2007	325	250	1/1
	15.08.2008	130	90	3/3
	15.09.2008	130	80	3/3
	08.02.2012	320	300	1/1
	02.05.2013	150	140	1/1
	01.12.2013	220	100	1/1
	09.04.2014	240	200	1/1
	25.09.2014	170	150	2/2
	05.04.2015	130	125	1/1
	12.05.2015	270	200	1/1
	28.09.2019	253	184	1/1

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

1. BOCKER, Hans, J. *Svoboda jménem zlato: vzpoura ve světě papírových peněz*. 1. Vyd. Praha: Austria Gold CZ, 2009. ISBN 978-80-254-4979-0, s. 80-81.
2. FILIP, J. *Keltská civilizace a její dědictví*. 4.rozšířené vydání. Praha: Academia, nakladatelství akademie věd České republiky, 1995. 89s. ISBN 80-200-0526-9.
3. FRÖHLICH, J. *Počiatky lopatkovitých statérov púchovskej kultúry a prvé známe dobové falzum z mincí tejto skupiny*. In *Numizmatické listy*. Praha : Národní múzeum, 2017. Roč. 72. č. 1-2. s. 3-9. ISSN 0029-6074.
4. FROUZ, P. *Sbírame mince a bankovky*. Praha: Dokořan, 2015. 224s. ISBN 978-80-7363-694-4.
5. HUNKA, J. Slovenská numizmatika XVII, NUMIZMATIKA NA SLOVENSKU. Nitra: Národný numizmatický komitet Slovenskej republiky a Archeologický ústav SAV v Nitre, 2007. ISBN 978-80-88709- 97-8.
6. CHOVANCOVÁ, B. *Finančný trh*. Bratislava: Wolters Kluwers. 2006. ISBN 80-807-8089-7.
7. KOLNÍKOVÁ, E. *Peniaze v našich dejinách*. 1. vyd. Bratislava. Obzor, n.p. Bratislava, 1976. 23-24. ISBN65-013-76
8. KOTLEBOVÁ, J. – SOBEK, O. 2007. Menová politika : stratégie, inštitúcie a nástroje. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. s. 17. ISBN978-80-8078-092-0.

Tlačené časopisy, zborníky

1. KOLNÍKOVÁ, E. Baníctvo a Mincovníctvo v dejinách Slovenska : *Zborník príspevkov z medzinárodného numizmatického seminára*. Bratislava: Národná banka Slovenska – Múzeum mincí a medailí Kremnica, 2013. 8s. ISBN 978-80-8043-193-8.

Elektronické zborníky :

1. BARTÍK, B. a kol. *Zborník slovenského národného múzea*. [elektronický zdroj]. Roč. 112. Bratislava: Slovenské národné múzeum – Archeologické múzeum, 2018, s. 157-159. ISBN 978-80-8060-449-3 . Dostupné na : https://www.snm.sk/swift_data/source/archeologicke_muzeum/zborniky/z28/10.%20Archeologia2018-Kolnikova%20et%20al.pdf?5d2486465e713.
2. BŘEZINOVÁ, G. a kol. *Zborník Slovenského národného múzea*. Bratislava :

UltraPrint, s.r.o. Bratislava. Roč. 62 – 2018. ISSN 1336-6637. Dostupné na :
https://www.snm.sk/swift_data/source/archeologicke_muzeum/zborniky/z28/07.%20Archeologia2018-Ozdani.pdf?5d2486463f030.

Elektronické zdroje:

1. BLOOMENTHAL, A. *The Better Inflation Hedge: Gold or Treasuries?* [elektronický zdroj][cit. 202003-25]. Dostupné na :
<https://www.investopedia.com/articles/investing/092514/better-inflation-hedge-gold-or-treasuries.asp>.
2. BUCKI, J. *5 Strategies for Investing in Rare Coins*. [elektronický zdroj]. [cit. 202001-25]. Dostupné na : <https://www.thesprucecrafts.com/strategies-for-investing-in-rare-coins-4142092>.
3. CAPITAL. *Index S&P 500*. [elektronický zdroj][cit. 202003-26]. Dostupné na :
<https://capital.com/sk/index-s-p-500-definicia>.
4. DAO, F. *Coin Investments Versus Bonds*. [elektronický zdroj][cit. 202003-25]. Dostupné na :
<https://ezinearticles.com/?Coin-Investments-Versus-Bonds&id=3966210>.
5. ENCYCLOPAEDIA BELIANA: *Kelti* [elektronický zdroj]. Bratislava: Centrum spoločných činností SAV, Encyklopedický ústav, 2017. [cit. 2019-08-26]. ISBN 978-80-89524-30-3. Dostupné na : <https://beliana.sav.sk/heslo/kelti>.
6. EUROEKONOM. 2020. *Kryptomeny a virtuálne peniaze*. [elektronický zdroj]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné
7. EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. 2018. *Čo je to bitcoin?* [elektronický zdroj]. [cit. 2020-01-22]. Dostupné na : <https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me/html/what-is-bitcoin.sk.html>.
8. EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. 2020. *Electronic Money*. [elektronický zdroj]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné na :
https://www.ecb.europa.eu/stats/money_credit_banking/electronic_money/html/index.en.html.
9. GOLDENEAGLECOIN. *Coin Collecting – Hobby or Investment?* [elektronický zdroj]. [cit. 202001-25]. Dostupné na : <https://blog.goldeneaglecoin.com/coin-collecting-hobby-investment/>.
10. GOLDMAN, E. *Is Coin Collecting a Good Alternative Investment?* [elektronický zdroj]. [cit. 202001-25]. Dostupné na : <http://alternativeinvestmentcoach.com/coin->

collecting/.

11. HANIK, D. *Kelti vo včasnohistorických dejinách Slovenska [elektronický zdroj].* [cit. 2020-03-26]. 7. študentská vedecká konferencia. ISBN 978-80-555—0516—9.
12. HERIGSTAD, S. *Is It Crazy to Buy Gold Coins For Investments?* [elektronický zdroj]. [cit. 2020-01-25]. Dostupné na : <https://blog.taxact.com/buy-gold-coins-for-investments/>
13. HUNKA, J. MINCE ARPÁDOVCOV Z ROKOV 1000 – 1301 : *Ich podiel na vývoji hospodárstva.* [elektronický zdroj]. Nitra : archeologický ústav SAV Nitra, 2013. 15- 70 s. [cit. 2020-04-25]. ISBN 978-80-89311-50-5. Dostupné na: http://www.cevnad.sav.sk/aktivita_1_1/Hunka_Jan_-_Mince_Arpadovcov_z_rokov_1000-1301.pdf.
14. IDFC FIRST BANK. *What is the Gold bond scheme and should you invest?* [elektronický zdroj] [cit. 2020-03-25]. Dostupné na : <https://www.idfcfirstbank.com/knowledge-resources/gold-bond-scheme.html>
15. JM BULLION. *Precious Metals vs the Stock Market.* [elektronický zdroj] [cit. 2020-03-25]. Dostupné na: <https://www.jmbullion.com/investing-guide/paper-investments/precious-metals-vs-stock-market/>
16. KENNY, T. *How Economic Growth Affects Bond Performance.* [elektronický zdroj] [citované 2020-03-26] Dostupné na : <https://www.thebalance.com/bonds-and-the-economy-417070>.
17. LITECOIN. 2020. *WHAT IS LITECOIN?* [elektronický zdroj]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné na : <https://litecoin.org/>.
18. MILITKÝ, J. *Hromadný nález hexadrachmy typu Biatec a stribrného ingotu z neznáme lokality. Publikace ASEP: Konferenčný príspevok. [online].* Praha: 2014. Roč. 68. č. 34. s. 99 – 115. ISSN 0029-6074. <http://www.arup.cas.cz/wp-content/uploads/2011/02/Militky-Depot-Biatek.pdf>
19. Poštová Banka. *Burza cenných papierov a podielové fondy. Čo je výhodnejšie?* [elektronický zdroj] [cit. 2020-03-23]. Dostupné na: <https://www.penzijna.sk/infoservis/blog/burza-cennych-papierov-a-podielove-fondy-co-je-vyhodnejšie/>.
20. PÚCHOVSKÉ NOVINY. 2020. *Keltské mince na našom území.* [elektronický zdroj]. [cit. 2020-04-26]. Dostupné na: <https://www.puchovskenoviny.sk/keltske-mince-na-nasom-uzemi/>.
21. REITEROVÁ, M – TÓBLOVÁ, E. PENIAZE : *Učebné texty pre učiteľov*

- základných a stredných škôl*. [elektronický zdroj]. Bratislava : Štátny inštitút odborného vzdelávania v rámci udržateľnosti výsledkov Národného projektu, 2016. 13 – 20 s. ISBN 978-80-89247-56-1. Dostupné na: <https://siov.sk/wp-content/uploads/2020/03/Peniaze.pdf>.
22. REVENDA, Z. *Investment in Precious Metals and Stocks*. [elektronický zdroj] [cit. 2020-05-13]. Dostupné na: <https://ideas.repec.org/a/prg/jnlaop/v2016y2016i4id542p25-36.html>.
23. ROTHANS, J. *How Do Gold and Bonds Compare?* [elektronický zdroj][cit. 202003-25]. Dostupné na: <https://www.usmoneyreserve.com/blog/gold-or-bonds/>
24. The Hunt for double eagle. [online]. 2015 [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <http://bullion.nwtmint.com/blog/gold-bullion/the-hunt-for-1933-double-eagle-gold-coins/>